

**ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟ ΕΝΙΑΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ**

1. Σκοπός της διδασκαλίας των Εικαστικών

Ο γενικός σκοπός της διδασκαλίας των Εικαστικών στο Δημοτικό και το Γυμνάσιο είναι να γνωρίσει ο μαθητής τις Εικαστικές Τέχνες, να εμβαθύνει σ' αυτές και να τις απολαύσει μέσα από ισόρροπες δραστηριότητες έρευνας και δημιουργίας έργων, αλλά και μέσα από τη γνώση και την κατανόηση του φαινομένου της τέχνης, ώστε να καλλιεργηθεί ως δημιουργός και ως φιλότεχνος θεατής.

Ειδικότερα με το μάθημα των Εικαστικών επιδιώκεται να καλλιεργηθεί:

Η δημιουργικότητα του μαθητή, η παραγωγή καλλιτεχνικού έργου, η συμμετοχή του στις εικαστικές τέχνες.

Η γνώση και η χρήση των υλικών, των μέσων, των εργαλείων και των πηγών σε ποικίλες εικαστικές μορφές.

Η ευαίσθητη ανταπόκριση, η κατανόηση, η κριτική προσέγγιση και η ανάλυση του εικαστικού έργου αλλά και του φαινομένου της Τέχνης γενικότερα.

Η κατανόηση της πολιτιστικής διάστασης και η συμβολή των τεχνών στον πολιτισμό διαχρονικά και συγχρονικά.

2. Άξονες, Γενικοί στόχοι, Θεμελιώδεις έννοιες Διαθεματικής προσέγγισης

I. ΔΗΜΟΤΙΚΟ

Τάξη	Άξονες γνωστικού περιεχομένου	Γενικοί στόχοι (γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις και αξίες)	Ενδεικτικές Θεμελιώδεις έννοιες Διαθεματικής προσέγγισης
A - B	<p><i>Εξοικείωση με απλά υλικά, μέσα – Τεχνικές</i></p> <p><i>Απλά μορφικά στοιχεία</i></p> <p><i>Μορφές εικαστικών τεχνών</i></p> <p><i>Έργα τέχνης</i></p> <p><i>Εισαγωγή στην καλαισθησία</i></p>	<p>Επιδιώκεται ο μαθητής:</p> <p>Να ερευνά και να πειραματίζεται με διάφορα υλικά δημιουργώντας εικαστικά έργα.</p> <p>Να εκφράζει ιδέες, εμπειρίες και συναισθήματα μέσα από τα έργα του.</p> <p>Να αποκτά γνώσεις και πληροφορίες για τις εικαστικές τέχνες.</p> <p>Να ανακαλύπτει ότι η τέχνη είναι σπουδαίος τρόπος έκφρασης.</p> <p>Να χρησιμοποιεί ορολογία, για να εκφράσει τις σκέψεις, τις απόψεις και τα συναισθήματά του για τα έργα της τέχνης.</p> <p>Να χρησιμοποιεί την τέχνη, για να συμπληρώνει άλλα μαθήματα.</p> <p>Να αναπτύσσει εκτίμηση και ενδιαφέρον για την Τέχνη και επιθυμία να συμμετέχει σε καλλιτεχνικές δραστηριότητες.</p> <p>Να αναγνωρίζει βασικά εικαστικά επαγγέλματα.</p>	<p>Ύλη, Χρώμα, Μορφή, Ισορροπία, Ιδέα, Πολιτισμός, Παράδοση, Χώρος, Χρόνος, Επικοινωνία, Ομοιότητα – Διαφορά</p>
Γ - Δ	<p><i>Εξοικείωση με απλά υλικά, μέσα – Τεχνικές</i></p> <p><i>Μορφικά στοιχεία</i></p> <p><i>Θέμα – Περιεχόμενο</i></p> <p><i>Μορφές εικαστικών τεχνών</i></p> <p><i>Εισαγωγή στις αισθητικές αξίες</i></p>	<p>Να ερευνά και να χρησιμοποιεί υλικά, τεχνικές και τρόπους για τη δημιουργία έργων και να αποκτά δεξιότητες.</p> <p>Να αναπτύσσει ιδέες και να εκφράζει συναισθήματα μέσα από την πορεία της καλλιτεχνικής δημιουργίας του.</p> <p>Να κατανοεί ότι τα έργα τέχνης εκφράζουν απόψεις, αξίες και ιδέες του πολιτισμού μας και άλλων πολιτισμών.</p> <p>Να χρησιμοποιεί πηγές και πληροφορίες για απλές και αργότερα για πιο σύνθετες καλλιτεχνικές εργασίες.</p> <p>Να αναγνωρίζει το περιεχόμενο, τη μορφή και τον τρόπο παρουσίασης του έργου τέχνης.</p> <p>Να χρησιμοποιεί τις εικαστικές τέχνες διαθεματικά με τα άλλα μαθήματα.</p> <p>Να αναγνωρίζει ορισμένα μορφικά στοιχεία σε έργα τέχνης και αργότερα να ερμηνεύει απλά.</p> <p>Να επιδεικνύει τις ικανότητές του σε ατομικές και σε</p>	<p>Ύλη, Χρώμα, Μορφή, Δομή, Κίνηση, Όγκος – Χώρος, Σύνθεση – Ισορροπία, Ρυθμός, Ιδέα, Πολιτισμός, Παράδοση, Χρόνος, Μεταβολή, Επικοινωνία, Αλληλεπίδραση, Ομοιότητα – Διαφορά</p>

		ομαδικές καλλιτεχνικές εργασίες. Να αναγνωρίζει διάφορα εικαστικά επαγγέλματα και αργότερα τις ικανότητες των ανθρώπων που ασχολούνται με αυτά.	
Ε-ΣΤ	<p><i>Εξοικείωση με απλά υλικά, μέσα – Τεχνικές</i></p> <p><i>Μορφικά στοιχεία</i></p> <p><i>Θέμα - Περιεχόμενο – Νόημα</i></p> <p><i>Μορφές εικαστικών τεχνών</i></p> <p><i>Ιστορία Τέχνης – Καλλιτέχνες</i></p> <p><i>Απλά στοιχεία αισθητικής, κριτικής και ανάλυσης έργου</i></p>	<p>Να κάνει επιτυχημένη χρήση υλικών και τεχνικών στα έργα του.</p> <p>Να χρησιμοποιεί και να δημιουργεί εικόνες δύο και τριών διαστάσεων, για να εκφράσει ιδέες, συναισθήματα και εμπειρίες και αργότερα να χρησιμοποιεί σύμβολα.</p> <p>Να αναγνωρίζει μορφές και μορφικά στοιχεία, που εκφράζουν ιδέες, αξίες, απόψεις, σε έργα διαφορετικών πολιτισμών.</p> <p>Να δέχεται τις νέες πληροφορίες και να τις μετουσιώνει, για να εμπλουτίζει τα έργα του.</p> <p>Να συζητά για τις προθέσεις του καλλιτέχνη, για μεθόδους και για έννοιες τέχνης.</p> <p>Να εκφράζει, να ερμηνεύει και να αξιολογεί τις καλλιτεχνικές επιλογές σχετικά με το περιεχόμενο, τη δομή και τον τρόπο παρουσίασης τους.</p> <p>Να χρησιμοποιεί τις γνώσεις του για τις εικαστικές τέχνες στα άλλα μαθήματα.</p> <p>Να συμμετέχει σε σύνθετες καλλιτεχνικές εργασίες δραστηριότητες.</p> <p>Να χρησιμοποιεί τους τρόπους λύσης προβλημάτων από το χώρο των εικαστικών σε άλλες γνωστικές περιοχές.</p> <p>Να κατανοεί διάφορα καλλιτεχνικά επαγγέλματα συγκρίνοντας μεθόδους, μέσα και έργα, και αργότερα να αναγνωρίζει τις ιδιαιτερότητες των ικανοτήτων που απαιτούνται γι' αυτά.</p> <p>Επιπλέον στην ΣΤ΄ τάξη επιδιώκεται ο μαθητής:</p> <p>Να κατανοεί τις ιστορικές παραμέτρους των τεχνών.</p> <p>Να αναγνωρίζει ότι υπάρχουν διάφορες απόψεις για ένα καλλιτεχνικό θέμα και ότι μπορούν να δοθούν διαφορετικές λύσεις.</p> <p>Να αξιολογεί τις ιδέες, τις ικανότητες και τις εργασίες του και αργότερα να αξιολογεί προσिता έργα τέχνης.</p> <p>Να χρησιμοποιεί πληροφορίες για καλλιτέχνες, για τις προθέσεις των καλλιτεχνών και για το κοινωνικό περιεχόμενο προσιτών έργων τέχνης.</p> <p>Να αναγνωρίζει τη σημασία και τη σπουδαιότητα της τέχνης σε διάφορους πολιτισμούς.</p> <p>Να αναγνωρίζει ορισμένες χαρακτηριστικές τεχνοτροπίες στην Ιστορία της Τέχνης.</p> <p>Να γνωρίζει βασικά στοιχεία των εικαστικών επαγγελμάτων μέσα από προσωπική επικοινωνία με καλλιτέχνες.</p>	<p>Ύλη, Χρώμα, Μορφή, Δομή, Κίνηση – Δυναμική, Όγκος – Χώρος – Βάθος, Σύνθεση – Ισορροπία, Ρυθμός, Ιδέα, Πολιτισμός, Παράδοση, Χρόνος, Μεταβολή, Εξέλιξη, Επικοινωνία, Αλληλεπίδραση, Εξάρτηση, Μήνυμα, Σύμβολο, Ομοιότητα – Διαφορά</p>

II. ΓΥΜΝΑΣΙΟ

Τάξη	Αξονες γνωστικού περιεχομένου	Γενικοί στόχοι (γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις και αξίες)	Ενδεικτικές Θεμελιώδεις έννοιες διαθεματικής προσέγγισης
	<i>Εξοικείωση με απλά υλικά, μέσα – Τεχνικές</i>	Επιδιώκεται ο μαθητής: Να βελτιώνει συνεχώς την ικανότητά του στη χρήση μέσων και τεχνικών.	Ύλη, Χρώμα, Μορφή,

<p>A</p>	<p><i>Μορφικά στοιχεία</i></p> <p><i>Θέμα - Περιεχόμενο – Νόημα</i></p> <p><i>Μορφές Εικαστικών Τεχνών</i></p> <p><i>Ιστορία Τέχνης – Καλλιτέχνες</i></p> <p><i>Αισθητική - Κριτική - Ανάλυση έργου</i></p>	<p>Να κατανοεί τις ιστορικές και τις κοινωνικές παραμέτρους της τέχνης.</p> <p>Να αναπτύσσει οπτικές και αντιληπτικές ικανότητες για το χώρο, τη δομή, την κίνηση, τα χρώματα και το φως μέσα στα έργα τέχνης.</p> <p>Να χρησιμοποιεί σύμβολα, για να εκφράσει ιδέες, συναισθήματα και αξίες,</p> <p>Να κατανοεί την επίδραση διαφόρων πολιτιστικών στοιχείων και να χρησιμοποιεί τέτοια στοιχεία στα έργα του.</p> <p>Να βελτιώνει τα έργα του επηρεασμένος από έργα τέχνης, εκθέσεις, καλλιτέχνες.</p> <p>Να χρησιμοποιεί τις γνώσεις του σχετικά με την ιστορία της Τέχνης και άλλες πηγές στις επιλογές και στα έργα του.</p> <p>Να αναπτύσσει εκτίμηση και κρίση για τις τέχνες, και για τις αισθητικές και τις κοινωνικές επιδράσεις τους.</p> <p>Να κατανοεί ότι ο καλλιτέχνης εκφράζει απόψεις και αξίες.</p> <p>Να αναλύει διαφορετικές τεχνολογίες έργων τέχνης αλλά και παιδικών έργων.</p> <p>Να συνδέει την τέχνη με το περιεχόμενο άλλων μαθημάτων.</p> <p>Να αντιλαμβάνεται το ρόλο της καλαισθησίας στα αντικείμενα και στο δομημένο περιβάλλον.</p> <p>Να επινοεί εναλλακτικές λύσεις σ' ένα καλλιτεχνικό πρόβλημα.</p> <p>Να αξιολογεί την κοινωνική και την πολιτιστική ευθύνη των καλλιτεχνών.</p>	<p>Δομή, Κίνηση – Δυναμική, Όγκος – Χώρος – Βάθος, Σύνθεση – Ισορροπία – Οργάνωση, Ρυθμός, Ιδέα, Πολιτισμός, Παράδοση, Χρόνος, Μεταβολή, Εξέλιξη, Επικοινωνία, Αλληλεπίδραση, Εξάρτηση, Κώδικας, Μήνυμα, Σύμβολο, Ομοιότητα – Διαφορά, Διαπολιτισμικότητα, Αισθητική.</p>
<p>B</p>	<p><i>Υλικά - Μέσα – Τεχνικές</i></p> <p><i>Μορφικά στοιχεία</i></p> <p><i>Θέμα - Περιεχόμενο – Νόημα</i></p> <p><i>Μορφές εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών</i></p> <p><i>Ιστορία τέχνης - Τεχνολογίες – Καλλιτέχνες</i></p> <p><i>Αισθητική - Κριτική - Ανάλυση έργου</i></p>	<p>Να βελτιώνει συνεχώς την ικανότητά του στη χρήση μέσων και τεχνικών.</p> <p>Να αντιλαμβάνεται και να χρησιμοποιεί αρκετά μορφικά στοιχεία.</p> <p>Να χρησιμοποιεί γνώσεις από την ιστορία της τέχνης και στοιχεία από έργα τέχνης στο δικό του έργο.</p> <p>Να κατανοεί σε βάθος την επίδραση που έχουν διάφοροι πολιτισμοί στην τέχνη.</p> <p>Να χρησιμοποιεί στα έργα του στοιχεία από διάφορες πηγές (μουσεία, εκθέσεις).</p> <p>Να κατανοεί ότι η τέχνη ικανοποιεί αισθητικές ανάγκες.</p> <p>Να αναλύει και να κρίνει διαφορετικές τεχνολογίες χρησιμοποιώντας κοινωνικά, πολιτικά, ψυχολογικά και ιστορικά στοιχεία.</p> <p>Να αναγνωρίζει τις ικανότητες που απαιτούνται για τα διάφορα καλλιτεχνικά επαγγέλματα και τα επαγγέλματα εφαρμογών της τέχνης.</p> <p>Να εφευρίσκει ποικίλες λύσεις σε ένα καλλιτεχνικό πρόβλημα.</p> <p>Να αναγνωρίζει την πολύπλευρη συμβολή του καλλιτέχνη στην κοινωνία.</p>	<p>Ύλη, Χρώμα, Μορφή, Δομή, Κίνηση – Δυναμική – Ένταση, Όγκος – Χώρος – Βάθος, Σύνθεση – Ισορροπία – Οργάνωση, Ρυθμός, Ιδέα, Πολιτισμός, Παράδοση, Χρόνος, Μεταβολή, Εξέλιξη, Επικοινωνία, Αλληλεπίδραση, Εξάρτηση, Κώδικας, Μήνυμα, Σύμβολο, Ομοιότητα – Διαφορά, Διαπολιτισμικότητα, Αισθητική.</p>
	<p><i>Σύνθετα υλικά και μέσα – Τεχνικές</i></p> <p><i>Μορφικά στοιχεία</i></p> <p><i>Θέμα - Περιεχόμενο – Νόημα</i></p>	<p>Να μεθοδεύει δημιουργικές έρευνες, για να μορφοποιήσει τις ιδέες του.</p> <p>Να χρησιμοποιεί ποικιλία τεχνικών.</p> <p>Να εκφράζει ιδέες και συναισθήματα σε ποικίλες μορφές εικαστικών τεχνών.</p> <p>Να συζητά για την αισθητική διάσταση των εικαστικών</p>	<p>Ύλη, Χρώμα, Μορφή, Δομή, Κίνηση – Δυναμική – Ένταση, Όγκος – Χώρος –</p>

Γ	<p><i>Μορφές εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών</i></p> <p><i>Ιστορία Τέχνης και Πολιτισμού, Τεχνοτροπίες – Καλλιτέχνες</i></p> <p><i>Αισθητική - Κριτική, Θεωρία τέχνης - Ανάλυση έργου</i></p>	<p>τεχνών.</p> <p>Να αναπτύσσει σειρές από έργα με κοινό θέμα και προβληματισμό.</p> <p>Να συγκρίνει έργα διαφορετικών τεχνοτροπιών.</p> <p>Να κατανοεί το ιστορικό περιεχόμενο των έργων.</p> <p>Να χρησιμοποιεί ειδική ορολογία για έργα δύο και τριών διαστάσεων.</p> <p>Να επιχειρηματολογεί σε συζητήσεις γύρω από την τέχνη.</p> <p>Να εκθέτει τα έργα του και να οργανώνει εκθέσεις.</p> <p>Να έχει εμπειρία από έργα διαφορετικών πολιτισμών και να διακρίνει τα ιδιαίτερα στοιχεία τους.</p> <p>Να κατανοεί τις κοινωνικές και πολιτιστικές επιδράσεις που έχει δεχτεί ένα έργο τέχνης και τους τρόπους με τους οποίους τις απεικονίζει.</p> <p>Να κατανοεί τη διαφορά των Καλών Τεχνών από τα προϊόντα των εφαρμοσμένων τεχνών.</p> <p>Να χρησιμοποιεί και να αναλύει τα εμπορικά προϊόντα, το λαϊκό πολιτισμό, την τεχνολογία των Μ.Μ.Ε. και τις διάφορες εικόνες και να τα χρησιμοποιεί ως πηγές άντλησης ιδεών.</p> <p>Να αναλύει, να ερμηνεύει και να αξιολογεί διάφορα έργα μορφολογικά και νοηματικά, χρησιμοποιώντας την κατάλληλη ορολογία.</p> <p>Να συνειδητοποιεί τη διαθεματικότητα όλων των Καλών Τεχνών.</p> <p>Να κατανοεί τις τεχνικές και τις μεθόδους στις κυριότερες εικαστικές τέχνες.</p> <p>Να αναγνωρίζει την αξία της τέχνης ως σημαντικής και απαραίτητης ανθρώπινης εμπειρίας.</p> <p>Να κάνει την τέχνη αδιάσπαστο μέρος της καθημερινής ζωής του.</p> <p>Να συνειδητοποιεί ότι η γνώση της Τέχνης χαρακτηρίζει τα καλλιεργημένα άτομα.</p> <p>Να εξοικειωθεί με τα μουσεία και τις πινακοθήκες.</p> <p>Να διερευνά τα διάφορα καλλιτεχνικά επαγγέλματα.</p>	<p>Βάθος, Σύνθεση – ισορροπία – Οργάνωση, Ρυθμός, Ιδέα, Πολιτισμός, Παράδοση, Χρόνος, Μεταβολή, Εξέλιξη, Επικοινωνία, Αλληλεπίδραση, Εξάρτηση, Κώδικας, Μήνυμα, Σύμβολο, Ομοιότητα – Διαφορά, Διαπολιτισμικότητα, Αισθητική, Ύψος.</p>
---	--	---	--

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ

Ι. ΔΗΜΟΤΙΚΟ

1. Ειδικοί Σκοποί

Με το μάθημα των Εικαστικών επιδιώκεται οι μαθητές:

Να παρατηρούν, να ερευνούν, να πειραματίζονται και να αξιοποιούν τις δυνατότητές τους στο χειρισμό απλών υλικών και μέσων δημιουργώντας εικαστικά έργα.

Να γνωρίσουν διάφορες τεχνικές και τρόπους, για να εκφράζονται με δημιουργικό τρόπο και να μεταβιβάζουν απόψεις, συναισθήματα και βιώματα.

Να γνωρίσουν την ορολογία, τα σύμβολα, τα μορφικά στοιχεία και τις μορφές που χρησιμοποιούν οι εικαστικοί καλλιτέχνες και να εξοικειωθούν με αυτά.

Να προσεγγίζουν, να κατανοούν και να απολαμβάνουν το φαινόμενο της Τέχνης και να έχουν θετική στάση και συμπεριφορά απέναντι στα έργα τέχνης.

Να γνωρίσουν τα ποικίλων μορφών εικαστικά έργα τέχνης, να τα κατανοήσουν, να τα αναλύσουν, να τα ερμηνεύσουν, να τα κρίνουν και να εκτιμήσουν την ελληνική και την παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά.

2. Στόχοι, Θεματικές ενότητες, Ενδεικτικές δραστηριότητες, Διαθεματικά σχέδια εργασίας

ΤΑΞΗ Α΄ - Β΄

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες	Ενδεικτικές Δραστηριότητες-οδηγίες ¹
1^{ος} άξονας: "Εξοικείωση με απλά υλικά, μέσα, τεχνικές"		
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να:</p> <p>Χρησιμοποιούν με αυξανόμενη ευχέρεια δύο – τρία διαφορετικά υλικά, για να σχεδιάζουν και να ζωγραφίζουν.</p> <p>Κόβουν με ψαλίδι ευθείες και καμπύλες με ακρίβεια, ακολουθώντας σχέδιο σε χαρτί.</p> <p>Κολλάνε χαρτιά και χαρτόνια.</p> <p>Πλάθουν με ευχέρεια και μορφοποιούν.</p> <p>Χρησιμοποιούν με φαντασία διάφορα υλικά, για να κατασκευάσουν μικροαντικείμενα.</p> <p>Μαθαίνουν απλές τεχνικές και να τις εφαρμόζουν.</p> <p>Δοκιμάζουν διάφορες τεχνικές.</p>	<p>Δαχτυλομπογιές, νερομπογιές, κραγιόνια, κάρβουνα, μαρκαδόροι</p> <p>Χαρτί, χαρτόνια, κουτιά</p> <p>Πηλός, ζυμάρι, πλαστελίνη</p> <p>Φυσικά υλικά – ανακυκλώσιμα υλικά</p> <p>Απλές τεχνικές, κατάλληλες για μικρά παιδιά – πειραματισμοί</p>	<p>* Επιλογή των κατάλληλων υλικών κ.τ.λ.</p> <p>* Επιλογή ασφαλών εργαλείων , κατάλληλων για παιδιά.</p> <p>* Η εκμάθηση της χρήσης των υλικών, μέσων, εργαλείων, τεχνικών κ.τ.λ. γίνεται κατά τη δημιουργία συγκεκριμένων θεμάτων (άξονες 1+3+4).</p> <p>* Χρήση πινέλων διαφόρων μεγεθών, μαρκαδόροι και χρώματα μη τοξικά.</p> <p>* χρήση χαρτιών λευκών, χρωματιστών, από περιοδικά κ.τ.λ., χαρτόνια από χαρτόκουτες κ.ά.</p> <p>* χρήση χαρτιών για σχέδιο ζωγραφικής κ.τ.λ. και ως μέσο για καρτεπικόλληση (κολάζ), κατασκευές κ.τ.λ.</p> <p>** πλάσιμο με προσθετική μέθοδο.</p> <p>*χρήση απλών εργαλείων πλαστικής.</p> <p>** μετατροπή της πραγματικής χρήσης διαφόρων αντικειμένων π.χ. 2 πλαστικά πώματα μπορούν να γίνουν «φώτα», «μάτια», «ρόδες» κ.τ.λ.</p> <p>* συλλογή και αποθήκευση διάφορων «άχρηστων» υλικών (χάρτινοι κύλινδροι, κουτιά, μπουκάλια κ.ά.).</p> <p>* χρήση φυσικών υλικών όπως: κοχύλια, κλαδάκια, βότσαλα, φασόλια κ.ά.</p> <p>* παρότρυνση για δοκιμές και πειραματισμούς.</p>
2^{ος} άξονας: "Απλά μορφικά στοιχεία"		
<p>Εκφράζουν συναισθήματα και να αποδίδουν κίνηση με ποικιλία γραμμών.</p> <p>Ορίζουν περιγράμματα.</p> <p>Γεμίζουν χρωματικά κενές επιφάνειες, αργότερα να τυποποιούν το χρωματισμό συγκεκριμένων αντικειμένων.</p> <p>Αναγνωρίζουν τα χρώματα στο περιβάλλον και στα έργα τέχνης.</p> <p>Συνθέτουν διάφορα σχήματα.</p> <p>Συνθέτουν μορφές με κεντρική ισορροπία.</p> <p>Διακρίνουν και ονομάζουν την υφή ορισμένων επιφανειών.</p>	<p>Γραμμή</p> <p>Χρώμα</p> <p>Σχήματα</p> <p>Μορφές</p> <p>Υφή</p>	<p>* κυριαρχία γραμμών στην εικαστική έκφραση των μαθητών.</p> <p>* γραμμές όπως ατέρμονες, καμπύλες ευθείες "μονοκονδυλιές", περιγράμματα κ.τ.λ.</p> <p>* παρότρυνση των παιδιών να παίξουν με τα χρώματα και να δοκιμάσουν ποικίλους τρόπους χρωματισμού.</p> <p>* τα απλά γεωμετρικά σχήματα και οι μορφές (ανθρώπων, σπιτιών κ.λ.π.) σχεδιάζονται ατελώς, αργότερα αποκτούν ευκρίνεια.</p> <p>** παιχνίδια για την διάκριση και ονομασία της υφής διαφόρων επιφανειών.</p> <p>* υφή, όπως χνουδωτό, απαλό, άγριο μεταξένιο, γλιστερό, λεπτό, τραχύ κ.λπ.</p>
3^{ος} άξονας: "Θέμα"		

¹ Η στήλη αυτή περιλαμβάνει οδηγίες και δραστηριότητες. Με το σύμβολο * σημειώνονται οι οδηγίες, ενώ με το σύμβολο ** σημειώνονται οι δραστηριότητες. Οι δραστηριότητες με πλάγια γράμματα προτείνονται ως διαθεματικές και ανταποκρίνονται στις προτεινόμενες διαθεματικές έννοιες της 3^{ης} στήλης του πίνακα του αντίστοιχου ΔΕΠΠΣ.

<p>Παρατηρούν το φυσικό και το δομημένο περιβάλλον και να τα ερμηνεύουν με απλά στερεότυπα στα έργα τους, αργότερα με αυξανουσες λεπτομέρειες και περιγραφική ακρίβεια.</p> <p>Αποδίδουν διάφορα θέματα χρησιμοποιώντας απλά στερεότυπα.</p> <p>Αντλούν θέματα για τη ζωγραφική τους από άλλες σχολικές δραστηριότητες.</p> <p>Συλλέγουν σειρές εικόνων, καρτών, φωτογραφιών μικροαντικειμένων.</p> <p>Διακοσμούν με χειροτεχνίες τους το περιβάλλον τους.</p> <p>Επεξεργάζονται διάφορες εικόνες επεμβαίνοντας δημιουργικά.</p> <p>Συμμετέχουν, να προτείνουν ή να δημιουργούν παιχνίδια με έργα τέχνης, εικόνες κτλ.</p>	<p><i>Θέματα από παρατήρηση, μνήμη, φαντασία, συναισθήματα, περιβάλλον, ζώα, φυτά, οικογένεια, γιορτές, εποχές, επαγγέλματα</i></p> <p><i>Θέματα από άλλες σχολικές δραστηριότητες</i></p> <p><i>Συλλογές</i></p> <p><i>Διακοσμήσεις</i></p> <p><i>Παραλλαγές, επεξεργασίες, αφηρημένες εικόνες</i></p> <p><i>Παιχνίδια με χρώματα και άλλα υλικά</i></p>	<p><i>Σχολικές γιορτές π.χ. "Χριστούγεννα" (Θρησκευτικά, Μουσική, Μελέτη Περιβάλλοντος, Λογοτεχνία κ.ά.).</i></p> <p>* κάθε θέμα που προκαλεί το ενδιαφέρον του παιδιού και μπορεί να αποδοθεί με τις σχεδιαστικές του ικανότητες θεωρείται κατάλληλο.</p> <p>* στερεότυπα όπως "κύκλος" για ήλιο, πρόσωπο, λουλούδι κ. α., το "τετράγωνο" για σπίτι, κουτί κ.α., το κόκκινο για στέγη, φωτιά κ.ά.</p> <p>** σχολικές δραστηριότητες όπως περίπατος, επισκέψεις συζητήσεις κ.τ.λ.</p> <p>** συλλογές όπως καρτ-ποστάλ, εικόνες έργων τέχνης, εικόνες ζώων κ.τ.λ., οι οποίες χρησιμοποιούνται στα εικαστικά ποικιλοτρόπως.</p> <p>** διακόσμηση περιβάλλοντος για σχολικές εορτές, επετείους, εκδηλώσεις κ.ά.</p> <p>** επιζωγράφιση εικόνων, κόψιμο και διαφορετική επανασύνδεση εικόνων κ.ά.</p> <p>** παιχνίδια με χρώματα και άλλα υλικά.</p> <p>** παιχνίδια ερωτήσεων κ.τ.λ.</p>
4^{ος} άξονας: "Μορφές εικαστικών τεχνών"		
<p>Σχεδιάζουν συγκεντρωμένοι με αυξανόμενη χρονική διάρκεια απασχόλησης νοηματικά σχέδια.</p> <p>Σχεδιάζουν με περιγράμματα ανθρώπους, ζώα, φυτά, σπίτια κ.ά. και αργότερα να προσθέτουν με σταθερές γραμμές ουρανό, έδαφος και περιβάλλον σε διδιάστατο χώρο.</p> <p>Χρωματίζουν με καθαρότητα, αυξανόμενη προσοχή και ακρίβεια επίπεδες επιφάνειες.</p> <p>Ζωγραφίζουν με παραστατικότητα και αφηγηματικότητα.</p> <p>Πλάθουν απλές μορφές.</p> <p>Υφαίνουν ένα μικρού μεγέθους υφαντό.</p> <p>Κατασκευάζουν διάφορες απλές μικροκατασκευές.</p> <p>Χρησιμοποιούν με αυξανόμενη ευχέρεια εμπειρικάρες (στένσιλ) διάφορων σχεδίων.</p> <p>Κολλάνε διάφορα υλικά δημιουργώντας εικόνες.</p> <p>Κατασκευάζουν απλά αιωρούμενα αντικείμενα (μόμπιλις).</p> <p>Τυπώνουν απλές στάμπες.</p>	<p><i>Σχέδιο</i></p> <p><i>Ζωγραφική</i></p> <p><i>Πηλοπλαστική</i></p> <p><i>Υφαντική</i></p> <p><i>Μικροκατασκευές</i></p> <p><i>Εμπειριχάραξη (στένσιλ)</i></p> <p><i>Καρτεπικόλληση (Κολάζ)</i></p> <p><i>Αιωρούμενα αντικείμενα (μόμπιλις)</i></p> <p><i>Τυπώματα (στάμπες)</i></p>	<p>* ενθαρρύνεται η ελεύθερη έκφραση.</p> <p>* αποδοχή της διαφορετικότητας στα έργα των παιδιών.</p> <p>** σχέδιο και ζωγραφική σε διάφορα μεγέθη χαρτιού.</p> <p>** ατομικά και ομαδικά έργα.</p> <p>** πλάσιμο με προσθετική μέθοδο.</p> <p>** ύφανση χωρίς τελάρο ή σε μικρό τελάρο 10x15cm περίπου, με λουρίδες χαρτιού, υφάσματος, χόρτο, μαλλί κ.τ.λ.</p> <p>** μικροκατασκευές από χαρτόνι, κομμάτια ξύλου, «άχρηστα» υλικά, πλαστικά κ.τ.λ.</p> <p>* ο εμπειριχάρακας (στένσιλ) είναι απλό όργανο σχεδίασης έτοιμων σχημάτων.</p> <p>** Καρτεπικόλληση (κολάζ) με διάφορα επίπεδα υλικά, με διακοσμητικό αποτέλεσμα</p> <p>* τα αιωρούμενα αντικείμενα (μόμπιλις) είναι κρεμαστά, κινητά μικροαντικείμενα από σύρμα και σπάγγο όπως χάρτινα ψάρια, πουλιά, λουλούδια κ.τ.λ.</p> <p>** στάμπες έτοιμες ή από πατάτες, φύλλα, σπάγκους κ.τ.λ.</p> <p>** έργα δύο και τριών διαστάσεων</p>
5^{ος} άξονας: "Έργα τέχνης"		
<p>Γνωρίζουν και να ονομάζουν ορισμένα είδη ελληνικής παραδοσιακής τέχνης.</p> <p>Γνωρίζουν και να ονομάζουν ορισμένα είδη της τοπικής τους παραδοσιακής τέχνης.</p>	<p><i>Έργα τέχνης από:</i></p> <p><i>Ελληνική παραδοσιακή τέχνη</i></p> <p><i>Τοπική τέχνη</i></p> <p><i>Μοντέρνα τέχνη</i></p>	<p><i>Προφορική περιγραφή ενός έργου τέχνης, εύστοχη χρησιμοποίηση απλών όρων και όρων από τα μαθηματικά (μήκος, συμμετρία ως προς άξονα, σημείο, ευθύγραμμο τμήμα, παράλληλες και κάθετες ευθείες, σχήματα) συζήτηση, έκφραση προτιμήσεων (Γλώσσα, Μαθηματικά).</i></p>

Αναγνωρίζουν ως μοντέρνα τέχνη ορισμένα χαρακτηριστικά έργα.	<i>Σύνδεση της τέχνης με παραμύθια, διηγήσεις κ.ά.</i>	<ul style="list-style-type: none"> * Σύνδεση των έργων τέχνης με ευχάριστες δραστηριότητες και παιχνίδια. * π.χ. στάμνες, τσεβρέδες, δαντέλες κ.τ.λ. * π.χ. στη Σάμο τα πήλινα λαβομάνα, στο Πήλιο τα ξυλόγλυπτα κ.α. * ένα – δύο έργα του Φ. Λεζέ, του Παρθένη, του Μόραλη.
6^{ος} άξονας: "Εισαγωγή στην καλαισθησία"		
Χρησιμοποιούν ορθά στον προφορικό τους λόγο ορισμένους απλούς όρους τέχνης. Εκφράζουν σύντομα σκέψεις, προτιμήσεις και απόψεις. Δείχνουν ενδιαφέρον για έργα τέχνης. Περιγράφουν απλά ό,τι παρατηρούν σε ένα έργο τέχνης.	<i>Χρήση απλών όρων τέχνης</i> <i>Προφορική έκφραση προτιμήσεων, σκέψεων, απόψεων</i> <i>Συναισθηματική προσέγγιση έργων τέχνης</i> <i>Απλή περιγραφή έργων τέχνης</i>	<ul style="list-style-type: none"> * όροι όπως ονόματα χρωμάτων, σχέδιο, ζωγραφιά, μοντέρνο, στολίδι. * βιωματική προσέγγιση όρων ή με απλές εξηγήσεις και παραδείγματα. * παρότρυνση με κατάλληλες ερωτήσεις να εκφραστούν προφορικά τα παιδιά για τα έργα τους και για τα έργα τέχνης. * παρουσίαση έργων τέχνης από τους διδάσκοντες με ευχάριστους τρόπους και παιχνίδια. * παρότρυνση με κατάλληλες ερωτήσεις για να μάθουν τα παιδιά να περιγράφουν.

Απαιτούμενος χρόνος

Ο δάσκαλος σε κάθε ωριαίο μάθημα ή σε κάθε ενότητα μαθημάτων επιλέγει κατά την κρίση του και συνδυάζει διάφορους άξονες περιεχομένων και στόχους. Στην ετήσια κατανομή του χρόνου του μαθήματος θα πρέπει να υπάρχει τελικώς μια σχετική ισορροπία στην επιλογή των αξόνων περιεχομένων και των στόχων.

Προτεινόμενα διαθεματικά σχέδια εργασίας²

Θέμα: Εικονογράφηση παραμυθιού ή θρύλου ή κειμένου παιδικής λογοτεχνίας. Εκπόνηση ομαδικών εργασιών με ανάγνωση, συζήτηση – ερμηνεία, σύνθεση κειμένων, εικονογράφηση, παρουσίαση, δημιουργία βιβλίου.
Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες: Πολιτισμός, Παράδοση. **Προεκτάσεις** στη Γλώσσα, Λογοτεχνία, Μελέτη του Περιβάλλοντος.

Θέμα: Ο χώρος του σχολείου – της τάξης. Εκπόνηση ομαδικών εργασιών με εικαστική αποτύπωση, κατασκευή απλών μακετών, εικαστικές παρεμβάσεις στο χώρο, συζήτηση, σύνθεση κειμένων, συλλογές εικόνων, συγκρίσεις. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Χώρος, Ομοιότητα – Διαφορά, Συνεργασία. **Προεκτάσεις** στη Γλώσσα, Λογοτεχνία, Μελέτη του Περιβάλλοντος.

Διαθεματικότητα στα γνωστικά αντικείμενα

Γλώσσα: Προφορική περιγραφή ενός έργου τέχνης, εύστοχη χρησιμοποίηση απλών όρων, συζήτηση, έκφραση προτιμήσεων.

Λογοτεχνία: Παραμύθι και εικονογράφηση, ελληνική λαϊκή παράδοση.

Μαθηματικά: (Α΄ τάξη) μήκος, βάρος, χρήση αριθμών, συμμετρία ως προς άξονα, (Β΄ τάξη) σημείο, ευθύγραμμο τμήμα, παράλληλες και κάθετες ευθείες, σχήματα.

Μελέτη Περιβάλλοντος: Αισθητική χώρου, σχολείου, οικογένεια, καιρός, ήλιος, νερό, ζώα, φυτά, πηλός, υφαντική.

Μουσική: Σχέση εικόνας και μουσικής.

Άλλες σχολικές δραστηριότητες: Σχολικές εορτές, πολιτιστικές δραστηριότητες.

ΤΑΞΗ Γ΄ - Δ΄

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες	Ενδεικτικές Δραστηριότητες-οδηγίες
1^{ος} άξονας: "Εξοικείωση με απλά υλικά, μέσα, τεχνικές"		
Οι μαθητές επιδιώκεται να:	<i>Νερομπογιές,</i>	* Επιλογή των κατάλληλων υλικών, μέσων και

² Τα διαθεματικά αυτά σχέδια εργασίας μπορούν να συμπληρώσουν εναλλακτικά τις αναφερόμενες στο ΑΠΣ «ενδεικτικές διαθεματικές δραστηριότητες», για τις οποίες διατίθεται περίπου το 10% του διδακτικού χρόνου και ανταποκρίνονται σε όσα προτείνονται στην τρίτη στήλη του πίνακα του ΔΕΠΠΣ Εικαστικών.

<p>Χρησιμοποιούν με ευχέρεια νερομπογιές, μαρκαδόρους και παστέλ.</p> <p>Κόβουν και να μορφοποιούν χαρτιά και χαρτόνια.</p> <p>Κόβουν και να μορφοποιούν κόντρα πλακέ ή άλλα μαλακά ξύλα.</p> <p>Πλάθουν απλά αντικείμενα με δύο διαφορετικές τεχνικές.</p> <p>Χρησιμοποιούν ορισμένα απαραίτητα εργαλεία και όργανα.</p> <p>Μαθαίνουν ορισμένες τεχνικές και να τις εφαρμόζουν επιτυχώς.</p>	<p><i>μαρκαδόροι</i> <i>παστέλ</i> <i>Χαρτιά, χαρτόνια</i> <i>Κόντρα πλακέ</i> <i>Πηλός, πλαστελίνη</i> <i>Εργαλεία</i> <i>Γεωμετρικά όργανα</i> <i>Απλές τεχνικές</i> <i>Στοιχειώδης οργάνωση της πορείας της κατασκευής</i></p>	<p>εργαλείων που θα χρησιμοποιηθούν για τις προτεινόμενες, στον τέταρτο άξονα μορφές των εικαστικών τεχνών.</p> <p>* Ενδεικνύονται όλες οι νερομπογιές για ζωγραφική.</p> <p>* Λεπτά ή χοντρά πινέλα, σκληρά και μαλακά.</p> <p>* Χαρτιά κατάλληλα για ζωγραφική και σχέδιο, χρωματιστά χαρτιά και διάφορα χαρτόνια για κόψιμο.</p> <p>* Χρησιμοποιούνται κόντρα πλακέ ή άλλα μαλακά ξύλα και καλούνται ή καρφώνονται.</p> <p>- Πλάσιμο με τη βοήθεια πλάστη. Με τον πλάστη δημιουργούνται επίπεδα τεμάχια, κόβονται και κολλούνται.</p> <p>- πλάσιμο με "μακαρόνι".</p> <p>* Το μακαρόνι είναι κατάλληλο για αντικείμενα με κυλινδρικό σχήμα</p> <p>* Χρησιμοποιούνται εύχρηστα και κατάλληλα για την ηλικία των παιδιών εργαλεία για τον πηλό και το κόψιμο και τη διαμόρφωση του ξύλου (λίμες, γυαλόχαρτα, κόλλες κ.τ.λ.) υπό την επίβλεψη και τη βοήθεια του διδάσκοντος.</p> <p>** Τεχνικές πηλού, ξυλοκοπτικής, διαμόρφωσης ξύλινων μικροαντικειμένων κ.τ.λ.</p>
2^{ος} άξονας: "Μορφικά στοιχεία"		
<p>Χρησιμοποιούν και να συμπεριλαμβάνουν στα έργα τους το σημείο ως μικρότερο εικαστικό στοιχείο.</p> <p>Εκφράζουν συναισθήματα και να αποδίδουν την <i>κίνηση</i> με ποικιλία γραμμών.</p> <p>Δημιουργούν διάφορες <i>μορφές</i> χρησιμοποιώντας με ευχέρεια γραμμές.</p> <p>Αποδίδουν με νατουραλιστικά χρώματα τη φύση.</p> <p>Αναμειγνύουν χρώματα.</p> <p>Επαναλαμβάνουν σχήματα με <i>ρυθμικούς τρόπους</i>.</p> <p>Συνθέτουν διάφορα σχήματα.</p> <p>Περιγράφουν την υφή διαφορετικών επιφανειών.</p>	<p><i>Σημείο</i> <i>Γραμμές</i> <i>Χρώμα</i> <i>Ρυθμικές επαναλήψεις</i> <i>Σχήματα</i> <i>Υφή</i></p>	<p>** Ποικιλία διατάξεων σημείων, πυκνότητες και αραιώσεις, πινελιές, κ.τ.λ.</p> <p>* Γραμμές όπως ατέρμονες, καμπύλες, ευθείες, "μονοκοντυλιές", περιγράμματα κ.τ.λ.</p> <p>* Παρότρυνση των παιδιών να «παίξουν» με τα χρώματα και να δοκιμάσουν ελεύθερα ποικίλους τρόπους χρωματισμού.</p> <p>** Δημιουργία και χρήση ποικίλων αποχρώσεων με αναμίξεις κατάλληλων χρωμάτων (νεροχρώματα, δαχτυλομπογιές κτλ).</p> <p>** Σχήματα γεωμετρικά αφηρημένα ή απλά φυτικά μοτίβα.</p> <p>** Τρίγωνο, τετράγωνο, παραλληλόγραμμο, πυραμίδα κ.τ.λ.) με χρήση γεωμετρικών οργάνων.</p> <p>* Υφή όπως: χνουδωτό, απαλό, άγριο, μεταξένιο, γλιστερό, λείο, τραχύ, αγκαθωτό, τριχωτό, κ.τ.λ.</p>
3^{ος} άξονας: "Θέμα - Περιεχόμενο"		
<p>Παρατηρούν το φυσικό και το δομημένο περιβάλλον και αποδίδουν στοιχεία από αυτό στα έργα τους.</p> <p>Βελτιώνουν τα έργα τους μετά από παρατήρηση.</p> <p>Δημιουργούν έργα που σχετίζονται με σχολικές γιορτές και επετείους.</p> <p>Δημιουργούν έργα με θέματα που σχετίζονται με άλλα μαθήματα.</p> <p>Δημιουργούν έργα με αφορμή μια ιστορία, ένα παραμύθι ή μια</p>	<p><i>Θέματα από:</i> <i>Παρατήρηση του φυσικού και του δομημένου περιβάλλοντος</i> <i>Σχολικές εορτές</i> <i>Δραστηριότητες</i> <i>Άλλα μαθήματα</i> <i>Ιστορίες, παραμύθια, παροιμίες</i> <i>Αντιθέσεις</i></p>	<p><i>Εργασίες που αφορούν την αλληλεπίδραση, τις διαφορές, την εξέλιξη ή τα προβλήματα της σχέσης του φυσικού και του δομημένου περιβάλλοντος (Μελέτη περιβάλλοντος).</i></p> <p>** Από μνήμη, από μελέτη, από εικόνες ή εκ του φυσικού.</p> <p>** Χριστούγεννα, 25^η Μαρτίου κ.τ.λ.</p> <p>** Διακοσμήσεις, κάρτες.</p> <p>* Ατομικά ή ομαδικά ή και με τη βοήθεια και συνεργασία διδάσκοντος και γονέων π.χ. για σκηνικά παραστάσεων.</p> <p>* Απλές εικονογραφήσεις ή περαιτέρω</p>

<p>παροιμία. Αποδίδουν θέματα που περιγράφουν ή περιέχουν αντιθέσεις.</p>		<p>διαθεματική επεξεργασία. ** Ιστορίες από το μάθημα της Ιστορίας ή άλλες. ** Αντίθεση περιεχομένου (μέρα ** Νύχτα, παιδιά – γονείς κ.τ.λ.). ** Αντιθέσεις μορφικές (μεγάλο – μικρό, σκούρο – φωτεινό κ.τ.λ.).</p>
4^{ος} άξονας: "Μορφές εικαστικών τεχνών"		
<p>Σχεδιάζουν με περιγράμματα και αυξανόμενη ακρίβεια ανθρώπους, ποικίλα πράγματα και στοιχεία του περιβάλλοντος σε χώρο με διάφορες οπτικές γωνίες. Χρωματίζουν τα σχέδιά τους και ζωγραφίζουν με αυξανόμενη ευχέρεια και χρωματική ποικιλία. Ζωγραφίζουν με έντονη παραστατικότητα και αφηγηματικότητα. Δημιουργούν έργα καρτεπικόλλησης (κολάζ). Πλάθουν απλές μορφές και απλά χρηστικά αντικείμενα. Συνδυάζουν εικόνα και γραπτό λόγο. Αποδίδουν ένα σχέδιό τους σε φύλλο χαλκού. Τυπώνουν με στάμπες. Υφαίνουν ένα μικρό υφαντό. Κατασκευάζουν μια απλή τρισδιάστατη μακέτα. Κατασκευάζουν διάφορες τρισδιάστατες μικροκατασκευές και χειροτεχνίες από εύχρηστα υλικά.</p>	<p>Σχέδιο Ζωγραφική Καρτεπικόλληση (κολάζ) Πηλοπλαστική Εικονογραφήσεις Χαλκοπλαστική Τυπώματα Υφαντική Μακέτες Μικροκατασκευές – χειροτεχνίες</p>	<p>** Πολύχρωμα σχέδια με μαρκαδόρους ή κραγιόνια. ** Ενθαρρύνεται η ελεύθερη έκφραση. ** Αποδοχή της διαφορετικότητας στα έργα των παιδιών. ** Καρτεπικόλληση (κολάζ) με χαρτιά και κόλα ή άλλα υλικά: πανιά, κομμάτια εικόνων κ.τ.λ. ** Απλές μορφές όπως άνθρωποι, ζώα, αντικείμενα κ.α. ** Απλά χρηστικά αντικείμενα όπως μικρό δοχείο, τάσι κ.α. ** Αφόρμηση από ποίημα ή άλλο κείμενο. ** Ελαφρά πίεση με κατάλληλο εργαλείο ή στυλό σε λεπτό φύλλο χαλκού 10x10cm περίπου. ** Μορφοποίηση συγκεκριμένου σχεδίου. ** Τύπωμα με στάμπες από σφουγγάρι, πατάτα ή φύλλα δέντρου κ.α. ** Σύνθεση διακοσμητικών μοτίβων. ** Ύφανση σε μικρό τελάρο 20x15cm περίπου με λουρίδες χαρτιού, υφάσματος, χόρτο, σπάγκους κ.τ.λ. ** Μακέτες από χαρτόνια ή «άχρηστα υλικά» όπως κουτιά, κλαδάκια, πλαστικά κ.α. ** Μακέτα σπιτιού (κουκλόσπιτο) από χαρτόνι κ.α. ** Στεφάνι από χάρτινα λουλούδια.</p>
5^{ος} άξονας: "Έργα τέχνης - Καλλιτέχνες"		
<p>Αναγνωρίζουν ορισμένα φημισμένα έργα της κλασσικής περιόδου της Αρχαίας Ελληνικής Τέχνης. Αναγνωρίζουν τις διάφορες περιόδους της τέχνης στα έργα τέχνης (π.χ. Βυζαντινή, Μοντέρνα τέχνη). Κατηγοριοποιούν τα έργα ανάλογα με το συγκεκριμένο ή όχι της μορφής τους. Γνωρίζουν ορισμένες επαγγελματικές δραστηριότητες του ζωγράφου, του γλύπτη και του αγιογράφου.</p>	<p>Έργα τέχνης από: Αρχαία Ελληνική τέχνη Βυζαντινή τέχνη Σύγχρονη τέχνη Παραστατική τέχνη- Μη παραστατική τέχνη από ευρωπαϊκούς και εξωευρωπαϊκούς πολιτισμούς Καλλιτεχνικά επαγγέλματα: ζωγράφος, γλύπτης, αγιογράφος Σύνδεση των έργων με δραστηριότητες και παιχνίδια</p>	<p>** Η ενασχόληση με τα έργα τέχνης μπορεί να περιλαμβάνει ερωτήσεις, παιχνίδια κ.α. ** Παρουσιάζονται και σχολιάζονται σύντομα σε εικόνες, κάρτες ή slides ένα ή δύο χαρακτηριστικά και φημισμένα έργα, όπως ο «Ερμής» του Πραξιτέλη κ.α. ** Ένα ψηφιδωτό, μια εκκλησία, και μια φορητή εικόνα της βυζαντινής περιόδου ** Ένα έργο του Πικάσο, ένα έργο του Μαγκρίτ. ** Ένα έργο παραστατικό π.χ. του Μονέ και ένα έργο μη παραστατικό (αφηρημένο) π.χ. του Καντίνσκυ ή μια γιαπωνέζικη λιθογραφία και ένα αραβούργημα. ** Διοργάνωση επισκέψεων σε εργαστήρια καλλιτεχνών.</p>
6^{ος} άξονας: "Εισαγωγή στις αισθητικές αξίες"		
<p>Χρησιμοποιούν σωστά ορισμένους καλλιτεχνικούς όρους στον προφορικό τους λόγο. Εκφράζουν τη γνώμη τους, την προτίμησή τους, τις σκέψεις τους για</p>	<p>Χρήση απλών όρων τέχνης Προφορική έκφραση προτιμήσεων, σκέψεων, απόψεων</p>	<p>Συνθετική εργασία με κεντρικό θέμα το αρχαίο θέατρο γενικά ή μια συγκεκριμένη παράσταση (Γλώσσα, Μελέτη περιβάλλοντος, Ιστορία). ** Όροι όπως: καρτεπικόλληση (κολάζ), γλυπτό, κεραμικό, σκούρο.</p>

<p>έργα τέχνης. Εκφράζουν αυτό που νιώθουν παρατηρώντας ένα έργο τέχνης. Συζητούν με προθυμία και ενδιαφέρον για θέματα σχετικά με έργα τέχνης. Περιγράφουν διάφορα στοιχεία ενός έργου που βλέπουν ή θυμούνται.</p>	<p><i>Συναισθηματική προσέγγιση έργων τέχνης</i> <i>Συζήτηση για έργα τέχνης</i> <i>Απλή περιγραφή έργων τέχνης</i></p>	<p>** Πολύχρωμο, σχήμα, αίσθηση κ.α. ** Προτροπή με τη βοήθεια ερωτήσεων προς τα παιδιά. ** Θέαση κατάλληλων έργων τέχνης π.χ. «τα ελάφια», «μητέρα και παιδί» κ.τ.λ. ** Ενθάρρυνση και πρόκληση συζητήσεων είτε αυθόρμητων είτε οργανωμένων γύρω από τα παιδικά έργα ή έργα τέχνης. ** Περιγραφή με τη βοήθεια κατάλληλων ερωτήσεων προς τα παιδιά.</p>
--	---	--

Απαιτούμενος χρόνος

Ο δάσκαλος σε κάθε ωριαίο μάθημα ή σε κάθε ενότητα μαθημάτων επιλέγει κατά την κρίση του και συνδυάζει διάφορους άξονες περιεχομένων και στόχους. Στην ετήσια κατανομή του χρόνου του μαθήματος θα πρέπει να επιτυγχάνεται σχετική ισορροπία στην επιλογή των αξόνων περιεχομένων και των στόχων.

Προτεινόμενα διαθεματικά σχέδια εργασίας

Θέμα: Πήλινες κατασκευές με θέματα από τα γνωστικά αντικείμενα της τάξης. Εκπόνηση ομαδικών εργασιών με συζήτηση – επιλογή θεμάτων από την Ιστορία, τη Μελέτη του Περιβάλλοντος, συλλογή φωτογραφιών πήλινων αντικειμένων από διάφορες ιστορικές περιόδους, επίσκεψη σε εργαστήριο αγγειοπλαστικής, δημιουργία κατασκευών με τη χρήση τεχνικών επεξεργασίας του πηλού, χρωματισμό – διακόσμηση, σύνθεση κειμένων, παρουσίαση, δημιουργία ντοσιέ. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Πολιτισμός, Παράδοση, Εξέλιξη κλπ. **Προεκτάσεις** στη Γλώσσα, Λογοτεχνία, Μελέτη Περιβάλλοντος, Ιστορία.

Θέμα: Οι Θεοί του Ολύμπου. Εκπόνηση ομαδικών εργασιών με εικαστική αποτύπωση – απόδοση χαρακτηριστικών, παρουσίαση σχετικών μύθων, δημιουργία ζωγραφικών συνθέσεων ή καρτεπικόλληση (κολάζ), σύνθεση κειμένων, συλλογές φωτογραφιών αγαλμάτων ή πινάκων με θέματα από τη σχετική μυθολογία. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Πολιτισμός. **Προεκτάσεις** στη Γλώσσα, Λογοτεχνία, Μελέτη Περιβάλλοντος, Ιστορία.

Διαθεματικότητα στα γνωστικά αντικείμενα

Ιστορία: (Γ' τάξη) θεοί Ολύμπου, Μινωική, Μυκηναϊκή τέχνη, τοιχογραφίες Θήρας, (Δ' τάξη) Ο Μέγας Αλέξανδρος, αρχαίο θέατρο.

Μαθηματικά: (Γ' τάξη) χρήση αριθμών, κατασκευή γεωμετρικών σχημάτων και στερεών, συμμετρία ως προς άξονα, (Δ' τάξη) διατύπωση προβλήματος, χρήση αριθμών.

Μελέτη Περιβάλλοντος: Μεταφορικά μέσα, ποδήλατα, ανεμόμυλοι, η ζωή στο νερό, φυσικό περιβάλλον, δομημένο περιβάλλον.

Γλώσσα: Έκφραση σκέψεων, εντυπώσεων, αισθημάτων, προφορική περιγραφή, αφήγηση.

Λογοτεχνία: Ελληνικά λογοτεχνικά κείμενα.

Μουσική : Ρυθμός.

ΤΑΞΗ Ε΄ - ΣΤ΄

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες	Ενδεικτικές δραστηριότητες-οδηγίες
1^{ος} Άξονας : “Εξοικείωση με απλά υλικά, μέσα, τεχνικές”		
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να:</p> <p>Εκτελούν σχέδια με <i>κίνηση</i> και λεπτομέρεια.</p> <p>Χρησιμοποιούν με ευχέρεια μία ή δύο τεχνικές νεροχρωμάτων.</p> <p>Μορφοποιούν χαρτόνια, σύρμα και πηλό αποκτώντας δεξιότητες.</p> <p>Χρησιμοποιούν με ευχέρεια τα βασικά γεωμετρικά όργανα.</p> <p>Χρησιμοποιούν με ασφάλεια και ευχέρεια τα απαραίτητα κατάλληλα</p>	<p><i>Μολύβια-ξυλομπογιές</i> <i>Νερομπογιές</i> <i>Χαρτόνια, σύρμα, πηλός</i> <i>Γεωμετρικά όργανα</i> <i>Εργαλεία</i> <i>Η/Υπολογιστής</i> <i>Πειραματισμοί</i></p>	<p>* Επιλογή των κατάλληλων υλικών, μέσων και εργαλείων που θα χρησιμοποιηθούν για τις προτεινόμενες, στον τέταρτο άξονα, μορφές των εικαστικών τεχνών.</p> <p>* Χρησιμοποίηση οποιασδήποτε κατάλληλης επιφάνειας.</p> <p>* Ενδείκνυται όλες οι νερομπογιές, το γκούας και οι σκόνες με κόλλα.</p> <p>** Χρησιμοποιείται η τεχνική του πηλού με μακαρόνι, με πλάστη, ή η προσθετική τεχνική με φυσικό ή αυτοσκληρυνόμενο πηλό ή ζυμάρι.</p>

<p>εργαλεία.</p> <p>Χειρίζονται τον υπολογιστή σε απλά λογισμικά εικαστικών.</p> <p>Δοκιμάζουν με ενδιαφέρον νέες τεχνικές και αξιολογούν τα αποτελέσματα.</p>		<p>** Χρήση κόλας ή συρραπτικού και χαρτόνια (χαρτοκούτες κ.ά.).</p> <p>** Με χάρακα, τρίγωνο και διαβήτη δημιουργία απλών γεωμετρικών και διακοσμητικών σχεδίων.</p> <p>* Επιλογή βασικών εργαλείων που είναι ασφαλή για τους μαθητές.</p> <p>** Λογισμικά για παιδιά, για νέους χρήστες - πρώτα επίπεδα εικαστικών προγραμμάτων.</p> <p>* Λογικοί και παρορμητικοί τρόποι εργασίας με ποικιλία τεχνικών.</p>
2^{ος} Άξονας: "Μορφικά στοιχεία"		
<p>Αντιλαμβάνονται την αξία του σημείου και να χρησιμοποιούν αυτό το μικρότερο εικαστικό στοιχείο.</p> <p>Εκφράζουν συναισθήματα και να αποδίδουν <i>κίνηση</i> με διάφορες ποιότητες και <i>εντάσεις</i> γραμμών.</p> <p>Ορίζουν σαφή περιγράμματα.</p> <p>Αναγνωρίζουν σε έργα τέχνης διάφορες γραμμές.</p>	<p><i>Σημεία</i> <i>Γραμμές</i></p>	<p>** Πυκνότητες και αραιώσεις σημείων, πινελιές, πουαντιγισμός κ.ά.</p> <p>** Σχέδια με ατέρμονες, καμπύλες, ευθείες, μεικτές και άλλες γραμμές.</p>
<p>Εκφράζουν συναισθήματα με προσωπικές επιλογές χρωμάτων.</p> <p>Αποδίδουν με νατουραλιστικά χρώματα τη φύση.</p> <p>Αποδίδουν μικρή ποικιλία αποχρώσεων.</p> <p><i>Συνθέτουν</i> σχήματα σε αρμονικά σύνολα.</p> <p>Δημιουργούν τρισδιάστατα έργα.</p> <p>Αντιλαμβάνονται το εσωτερικό και το εξωτερικό, καθώς και το κενό και το γεμάτο.</p> <p>Αποσαφηνίζουν τα διάφορα επίπεδα μιας <i>μορφής</i>, ενός στερεού σχήματος και ενός <i>χώρου</i>.</p> <p>Συνειδητοποιούν και να αποδίδουν <i>χώρο</i> σε έργα δύο και τριών διαστάσεων.</p> <p>Αντιλαμβάνονται το <i>χώρο</i> στο σπίτι τους, στη γειτονιά τους και σ' ένα τοπίο.</p>	<p><i>Χρώμα</i> <i>Απλές συνθέσεις</i> <i>Όγκος</i> <i>Επίπεδα, χώρος</i></p>	<p>** Χρωματικές ασκήσεις (όπως αναμειξεις) και εφαρμογές τους σε έργα των μαθητών.</p> <p>** Αντιγραφή, μελέτη και ελεύθερη απόδοση απλών έργων εικαστικών καλλιτεχνών.</p> <p>** Κατασκευή παζλ, συνθέσεις διακοσμητικές, δισδιάστατες και τρισδιάστατες φρίζες με γεωμετρικά ή φυσικά σχήματα.</p> <p>** Έργα με χρήση τεχνικών, όπως είναι η πλαστική ή το ασαμπλάζ (συναρμογή αντικειμένων).</p> <p>** Μεταφορά ενός ζωγραφικού έργου σε σκηνικό με την τεχνική των επιπέδων.</p> <p>** Απλές μακέτες δισδιάστατες και τρισδιάστατες.</p>
3^{ος} Άξονας: "Θέμα – Περιεχόμενο - Νόημα"		
<p><i>Οι μαθητές να είναι ικανοί να:</i></p> <p>Παρατηρούν το φυσικό και το δομημένο <i>περιβάλλον</i> και να το αποδίδουν στα έργα τους.</p> <p>Δημιουργούν έργα επηρεασμένα από τη θεματολογία έργων τέχνης.</p> <p>Εμπλουτίζουν τα έργα τους με θέματα από άλλα μαθήματα.</p> <p>Περιγράφουν και σχολιάζουν εμπειρίες από το περιβάλλον τους.</p> <p>Αξιοποιούν τη φαντασία τους με εικαστικό τρόπο.</p> <p>Εμπνέονται από ποικίλα ερεθίσματα, να επιλέγουν μόνο του το θέμα και να</p>	<p><i>Θέματα από τη φύση, το χωριό και την πόλη</i></p> <p><i>Θέματα από έργα τέχνης</i></p> <p><i>Θέματα από άλλα μαθήματα</i></p> <p><i>Θέματα από γιορτές, εμπειρίες, ιδέες, ιδανικά</i></p> <p><i>Ελεύθερα θέματα</i></p>	<p><i>Συνθετική εργασία για τα τοπικά αυτοφυή φυτά.</i></p> <p>** Μελέτη από εικόνες ή εκ του φυσικού.</p> <p>** Τα παιδιά δανείζονται, επεξεργάζονται ή παραλλάσσουν στοιχεία από έργα τέχνης.</p> <p>** Διαθεματική προσέγγιση με μαθήματα, όπως Μουσική, Λογοτεχνία, Χορός, Φυσική, Γεωγραφία, Μαθηματικά κ.ά.</p> <p>** Εικαστικά έργα ή εικαστικές εφαρμογές, με την ευκαιρία εθνικών, θρησκευτικών ή τοπικών εορτών.</p> <p>** Σχολιασμός γεγονότων από Μ.Μ.Ε.</p> <p>** Εικαστική απόδοση ιδανικών, όπως της φιλίας, της επικοινωνίας, της αυτοθυσίας, του καθηκοντος κ.ά.</p>

δίνουν μορφή στις ιδέες τους.		* Κατά διαστήματα προτείνονται ελεύθερα θέματα.
4^{ος} Άξονας: “Μορφές εικαστικών τεχνών”		
<p>Αντιλαμβάνονται τις εκφραστικές και επικοινωνιακές δυνατότητες του σχεδίου και της ζωγραφικής.</p> <p>Εκφράζουν συναισθήματα, ιδέες εμπειρίες και αργότερα να χρησιμοποιούν σύμβολα.</p> <p>Εμπλουτίζουν τα έργα τους με παρατηρήσεις και πληροφορίες από το περιβάλλον.</p> <p>Δημιουργούν εικόνες με νατουραλιστική προσέγγιση.</p> <p>Συμμετέχουν σε μια ομαδική ζωγραφική.</p> <p>Αντιλαμβάνονται την κατασκευαστική δυνατότητα του ξύλου.</p> <p>Κατασκευάζουν απλές τρισδιάστατες μακέτες με χαρτόνια, με μαλακό σύρμα φτιάχνουν σχέδια και μορφές στο χώρο και απλές περίοπτες μορφές και απλά χρηστικά αντικείμενα με τον πηλό.</p> <p>Προσδίδουν αισθητική και κατασκευαστική αξία σε άχρηστα αντικείμενα και υλικά.</p> <p>Προσεγγίζουν στοιχειωδώς την υπό κλίμακα κατασκευή.</p> <p>Παραμορφώνουν ή αλλάζουν κλίμακες ηθελημένα.</p> <p>Αφηγούνται ιστορίες με αλληλουχία σχεδίων.</p> <p>Συνδυάζουν εικόνα και γραπτό λόγο με ποικίλους τρόπους.</p> <p>Δημιουργούν σειρές φωτογραφιών με κοινό θέμα τις οποίες παίρνουν οι ίδιοι.</p> <p>Δημιουργούν και να επεξεργάζονται απλές εικόνες με χρήση κατάλληλου λογισμικού υπολογιστή.</p>	<p>Σχέδιο</p> <p>Ζωγραφική</p> <p>Καρτεπικόλληση (κολάζ)</p> <p>Ξυλοκοπτική</p> <p>Ξύλινες μικροκατασκευές</p> <p>Πλαστική - γλυπτική</p> <p>Κατασκευές</p> <p>Ασαμπλάζ</p> <p>Μακέτες</p> <p>Γελοιογραφία</p> <p>Κόμικς</p> <p>Εικονογράφηση</p> <p>Φωτογραφία</p> <p>Ψηφιακή εικόνα</p>	<p>* Αναλόγως του θέματος και των στόχων είτε δίνονται οδηγίες και δείγματα στα παιδιά είτε αφήνονται ελεύθερα στην οργάνωση και απόδοση του θέματος.</p> <p>* Σε πρώτο στάδιο ενθαρρύνεται η εμβάθυνση σε μία ή δύο τεχνικές.</p> <p>** Σκίτσα και σχέδια ως ασκήσεις σχεδιασμένα με γρήγορες κινήσεις.</p> <p>- ομαδική ζωγραφική σε χαρτί του μέτρου.</p> <p>* Παζλ, ξύλινα πρωτότυπα παιχνίδια από υλικά, όπως κοντραπλακέ, αλλά και φύλλα φελιζόλ ή χοντρά χαρτόνια.</p> <p>* Μορφές, όπως άνθρωποι, ζώα, αφηρημένοι όγκοι.</p> <p>* Αντικείμενα, όπως διάφορα μικρά δοχεία.</p> <p>** Γλυπτική σε μαλακό υλικό (πηλός, σαπούνη, φελιζόλ).</p> <p>** Διακοσμητικά αναπτύγματα στο χώρο, συνδυασμός με κίνηση, μικροαντικείμενα, παιχνίδια.</p> <p>** Απλά προπλάσματα και μακέτες σκηνικών σπιτιών ή χώρων.</p> <p>** Σατιρικά σκίτσα προσώπων ή καταστάσεων.</p> <p>** Συνδυασμοί κοντινών ή μακρινών πλάνων και αργότερα αλλαγή οπτικής γωνίας.</p> <p>** Εικονογράφηση παραμυθιών, ιστοριών, ποιημάτων ή άλλων μαθημάτων.</p> <p>** Φωτογράφηση, φωτόγραμμα, φωτοεπικόλληση (φωτοκολάζ), φωτοϊστορία, έκθεση, συλλογή.</p> <p>** Χειρισμός εύχρηστων προγραμμάτων (λογισμικό ζωγραφικής) με ψηφιοποίηση και επεξεργασία εικόνας σχετικών με έργα τέχνης, αφίσες, εικονογραφίες, εξώφυλλα.</p> <p>** Συσχετισμός με άλλα μαθήματα.</p>
5^{ος} Άξονας: “Ιστορία τέχνης - Καλλιτέχνες”		
<p>Έχουν θετική στάση απέναντι στη μοντέρνα τέχνη.</p> <p>Αναγνωρίζουν ορισμένα χαρακτηριστικά έργα αυτών των τεχνοτροπιών.</p> <p>Αναγνωρίζουν ορισμένα χαρακτηριστικά έργα αυτών των κατηγοριοποιήσεων.</p> <p>Συγκρίνουν έργα και να ανακαλύπτουν απλές ομοιότητες και διαφορές.</p> <p>Γνωρίζουν ορισμένα βασικά στοιχεία του επαγγελματικού ρόλου του φωτογράφου, του σχεδιαστή, του αρχιτέκτονα και του γελοιογράφου.</p>	<p>Ιμπρεσιονισμός</p> <p>Ποπ-αρτ</p> <p>Εξπρεσιονισμός</p> <p>Ρεαλισμός</p> <p>Αφαίρεση</p> <p>Συμβολισμός</p> <p>Γνωριμία με το επάγγελμα του γελοιογράφου</p> <p>αρχιτέκτονα</p> <p>σχεδιαστή</p> <p>φωτογράφου</p>	<p>Συνθετικές εργασίες με άξονα την αντίληψη της έννοιας του χρόνου.</p> <p>* Η παρουσίασεις είναι σύντομες, εστιάζονται γύρω από ένα δύο έργα και συνδυάζονται με λίγες πληροφορίες, με ανέκδοτα, με ενδιαφέροντα βιογραφικά στοιχεία, με συζητήσεις, παιχνίδια, κουίζ, ερωτήσεις.</p> <p>* παρουσιάσεις και κατηγοριοποιήσεις βασισμένες σε τρόπους αναπαράστασης χαρακτηριστικών έργων τέχνης.</p> <p>* οι πληροφορίες αφορούν τη θεματολογία, την τεχνική και την ιστορία για το έργο, τον καλλιτέχνη ή το θέμα του.</p> <p>** Ποικίλες δραστηριότητες που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με το εξεταζόμενο έργο ή με την τεχνοτροπία, όπως καταγραφή εντυπώσεων από έκθεση, συλλογή πληροφοριών, δραματοποίηση,</p>

		<p>σύνδεση με μουσική.</p> <p>** Εξοικείωση με βιβλία σχετικά με έργα τέχνης.</p> <p>** Επισκέψεις των παιδιών σε χώρους εργασίας και παρουσίαση επαγγελματιών από επαγγελματίες.</p> <p>** Επισκέψεις επαγγελματιών στην τάξη.</p> <p>** Συνοπτική παρουσίαση κατάλληλου υλικού είτε από τον διδάσκοντα είτε από ομάδες παιδιών που έχουν πάρει συνεντεύξεις.</p>
6^{ος} Άξονας: “ Απλά στοιχεία αισθητικής, κριτικής και ανάλυσης έργου”		
<p>Χρησιμοποιούν στον προφορικό λόγο τους απαραίτητους όρους για τις καλλιτεχνικές δραστηριότητες τους.</p> <p>Εκφράζουν την άποψή τους για έργα τέχνης με σχετική άνεση και ακρίβεια.</p> <p>Συμμετέχουν ευχαρίστως σε συζητήσεις γύρω από έργα τέχνης.</p> <p>Κρίνουν οι ίδιοι τα έργα τους εντοπίζοντας θετικά στοιχεία και αδυναμίες και να τα συζητούν με τους άλλους.</p> <p>Περιγράφουν προφορικά αυτό που βλέπουν σ’ ένα έργο.</p> <p>Κατανοούν “τι θέλει να μας πει” ο καλλιτέχνης μέσα από ένα εύγλωττο έργο.</p> <p>Περιγράφουν απλά πώς νιώθουν και τι σκέπτονται, όταν βλέπουν ένα έργο.</p> <p>Δίνουν τίτλο σε ένα έργο.</p>	<p><i>Εμπλουτισμός του λεξιλογίου με νέους όρους</i></p> <p><i>Προτιμήσεις, απλές κρίσεις, γνώμες</i></p> <p><i>Συζήτηση για έργα τέχνης και για παιδικά έργα</i></p> <p><i>Αυτοαξιολόγηση</i></p> <p><i>Περιγραφή και περιεχόμενο έργου</i></p>	<p>** Βιωματική προσέγγιση όρων και εννοιών μέσα από σχετικές εμπειρίες και παραδείγματα.</p> <p>** Συζητήσεις γύρω από την Τέχνη και παιχνίδια, όπως: ένα παιδί περιγράφει ένα έργο και τα υπόλοιπα βρίσκουν για ποιο πρόκειται.</p> <p>* Ενθάρρυνση στη διατύπωση οποιασδήποτε προσωπικής γνώμης και κρίσης.</p> <p>** Οργάνωση συζητήσεων και ανταλλαγή απόψεων με την ευκαιρία εκθέσεων ή δημιουργίας έργων.</p> <p>* Ενθάρρυνση της αυτοαξιολόγησης.</p> <p>** Νοηματική και συναισθηματική προσέγγιση περιγραφής και περιεχομένου</p> <p>* Διευκολύνονται οι μαθητές με κατάλληλες ερωτήσεις, να περιγράψουν αυτό που βλέπουν και να κατανοήσουν το περιεχόμενο ή το μήνυμα του έργου.</p> <p>* Δίνουμε στους μαθητές πολλαπλές απαντήσεις για τις μορφικές ποιότητες ενός έργου και εκείνα βρίσκουν την κατάλληλη.</p>

Απαιτούμενος χρόνος

Ο εκπαιδευτικός σε κάθε ωριαίο μάθημα ή σε κάθε ενότητα μαθημάτων επιλέγει κατά την κρίση του και συνδυάζει διάφορους άξονες περιεχομένων και στόχους. Στην ετήσια κατανομή του χρόνου του μαθήματος θα πρέπει να επιτύχει ισορροπία στην επιλογή των αξόνων περιεχομένων και των στόχων.

Προτεινόμενα διαθεματικά σχέδια εργασίας

Θέμα: Ανάλυση έργου. Εκπόνηση ομαδικών εργασιών με αφορμή ένα μουσικό, ένα εικαστικό, ένα λογοτεχνικό και ένα θεατρικό έργο με κοινό θέμα π.χ. ελευθερία, αγάπη κ.ά., που αφορούν την περιγραφή, την απλή μορφική ανάλυση και τη νοηματική επεξεργασία, συλλογή πληροφοριακού υλικού, μελέτη κειμένων. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Πολιτισμός, Παράδοση, Εξέλιξη, Ομοιότητα - διαφορά κλπ. **Προεκτάσεις** στη Γλώσσα, Λογοτεχνία, Μουσική, Θέατρο, Ιστορία.

Θέμα: Αγιογραφία. Εκπόνηση ομαδικών εργασιών με δημιουργία αγιογραφικών θεμάτων, συλλογή ιστορικών πληροφοριών, συλλογή πληροφοριών για την θρησκευτική τέχνη γενικά και ειδικότερα στο Βυζάντιο, εξοικείωση με σχετικές τεχνικές, σύνθεση κειμένων, συλλογές φωτογραφιών. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Πολιτισμός, Ομοιότητα – διαφορά, Σύμβολο. **Προεκτάσεις** στη Γλώσσα, Λογοτεχνία, Θρησκευτικά, Ιστορία.

Διαθεματικότητα στα γνωστικά αντικείμενα

Ιστορία: (Ε' τάξη) Βυζαντινή τέχνη, (ΣΤ' τάξη) η επανάσταση του 21, η κατοχή στην Ελλάδα.
 Πληροφορική: Λογισμικό ζωγραφικής, ψηφιοποίηση και επεξεργασία εικόνας.
 Μαθηματικά: (Ε' τάξη) Γραφική παράσταση, επίπεδο, χρόνος. (ΣΤ' τάξη) κατασκευή ευθυγράμμων σχημάτων, χρήση χάρακα, διαβήτη κ.α.
 Θρησκευτικά: Αγάπη, Ζωή, Χριστός, Ανάσταση, εορτές.
 Φυσικά: (Ε' τάξη) Ο φούρνος της γιαγιάς, ενέργεια, σταφύλι. (ΣΤ' τάξη) οικοσύστημα, όξινη βροχή, τηλεσκόπιο, τεχνικές.
 Γεωγραφία: (Ε' τάξη) Ζώα, φυτά, σεισμοί. (ΣΤ' τάξη) πολιτιστικά χαρακτηριστικά ηπείρων(τέχνη).
 Γλώσσα: Περιγραφή, διατύπωση προτιμήσεων, επιχειρηματολογία, συζήτηση, διατύπωση ερωτημάτων.
 Λογοτεχνία: Κείμενα κυριότερων εκφραστών της ελληνικής λογοτεχνίας.

Μουσική: Σχέση εικόνας και ήχου, ανάλυση έργου.
Θέατρο: Δραματοποίηση, σκηνικά.

3. Διδακτική μεθοδολογία

Στο μάθημα των Εικαστικών οι μαθητές θα πρέπει να αντλούν γνώσεις και εμπειρίες από διάφορες πηγές και με διάφορους τρόπους. Παρατηρήσεις, πειραματισμοί, αναζήτηση πληροφοριών από δασκάλους, γονείς, καλλιτέχνες, επαγγελματίες αλλά και από έργα τέχνης, βιβλία, μουσεία, ΜΜΕ, εμπλουτίζουν το μάθημα και το μετατρέπουν σε εμπειρία ζωής. Για την κατάκτηση της ολιστικότητας (γνώσης, εμπειρίας, κοσμοθεωρίας) πρέπει:

Να γίνεται συνειδητή προσπάθεια, όπου αυτό είναι δυνατόν, για να παρουσιάζεται η εικόνα του κόσμου ενιαία και όχι κατακερματισμένη, ανάλογα με το περιεχόμενο του μαθήματος.

Να συνδέει ο εκπαιδευτικός, με κατάλληλα παραδείγματα, ερεθίσματα, κίνητρα και μεθόδους των Εικαστικών Τεχνών με αντίστοιχα των άλλων Τεχνών, με άλλα μαθήματα του σχολείου και με τη γύρω πραγματικότητα

Να μεθοδεύεται αναγωγή της εμπειρίας σε γνώση. Να αποτελούν βάση για δημιουργία εικαστικού έργου, για ανάλυση, για αισθητική προσέγγιση και για κατανόηση του φαινομένου της Τέχνης οι γνώσεις που αποκτώνται από επισκέψεις σε καλλιτεχνικούς χώρους, από παρουσιάσεις έργων τέχνης ή από επισκέψεις σε χώρους φυσικού κάλλους.

Να λαμβάνει υπόψη ο εκπαιδευτικός τη σταδιακή ωρίμαση των παιδιών και τη διαφορετικότητά τους. Να αρχίζει με δραστηριότητες απλές και οικείες σ' αυτά και με την πάροδο του χρόνου να προχωρεί σε δραστηριότητες περισσότερο σύνθετες.

Να στηρίζεται η διδασκαλία στην επικοινωνία των παιδιών με τον δάσκαλο και στην ομαδική και στην εξατομικευμένη διδασκαλία.

Να έχει δημιουργικό και όχι γνωσιολογικό χαρακτήρα η αισθητική προσέγγιση των έργων της τέχνης και η θεωρητική ενασχόληση με αυτά. Να συνδέεται δηλαδή με την καλλιτεχνική δημιουργία.

Να κατανοηθεί η βιωματική προσέγγιση της Τέχνης ως η σημαντικότερη μέθοδος Εικαστικής Αγωγής στο Δημοτικό σχολείο.

Να οργανώνονται εξωσχολικές δραστηριότητες για όλες τις τάξεις (επισκέψεις σε μουσεία, γκαλερί, χώρους δημιουργίας).

Να διοργανώνονται εκθέσεις, εκδηλώσεις και συζητήσεις που θα ανεβάζουν το επίπεδο του μαθήματος και θα ενισχύουν το ενδιαφέρον των παιδιών.

Να ανατίθενται στους μαθητές εργασίες στο σπίτι ως συνέχεια της εργασίας στο σχολείο, οι οποίες βελτιώνουν την ποιότητα της διδασκόμενης ύλης.

Να επιτρέπεται στο μαθητή ο αυτοσχεδιασμός.

Να προτρέπονται οι μαθητές των μεγαλύτερων τάξεων να συζητούν και να επιλέγουν θέματα για συνθετικές εργασίες (projects). Οι συνθετικές εργασίες βασίζονται στην αυτενέργεια και στην ενεργό συμμετοχή των παιδιών. Τα παιδιά, αφού επιλέξουν το θέμα και διατυπώσουν τις ιδέες τους, διαμορφώνουν ένα γενικό σχέδιο εργασίας, χωρίζονται σε ομάδες, αναζητούν, συλλέγουν και αξιοποιούν απλές πληροφορίες και υλικό, υλοποιούν το πρόγραμμά τους, συζητούν και προσαρμόζουν αναλόγως την πορεία τους και ολοκληρώνουν αξιολογώντας το τελικό αποτέλεσμα. Ο διδάσκων βοηθά και συμβουλεύει όπου είναι απαραίτητο.

Γενικά, η Τέχνη είναι πρόσφορο μέσο διαθεματικής προσέγγισης της γνώσης. Ειδικότερα όμως η διαθεματικότητα ως επεξεργασία κοινών θεμάτων μάθησης και διδασκαλίας των Εικαστικών σε συνδυασμό με άλλα μαθήματα του σχολείου περιλαμβάνεται οπωσδήποτε στον ετήσιο προγραμματισμό του μαθήματος των Εικαστικών σε μια έκταση 10% περίπου του ετήσιου Προγράμματος Σπουδών. Οι μαθητές οργανώνουν τις διαθεματικές εργασίες τους με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού ή και των άλλων εκπαιδευτικών που εμπλέκονται στο υπό επεξεργασία διαθεματικό αντικείμενο. Η διαθεματικότητα μπορεί να συμπεριλάβει δύο ή περισσότερα γνωστικά αντικείμενα. Οι διδάσκοντες αυτά τα γνωστικά αντικείμενα είναι καλό να συνεργάζονται, όταν πρόκειται για συνθετότερη επεξεργασία διαθεματικών εννοιών. Σε κάθε ενότητα μαθημάτων, και όχι απαραίτητα σε μία διδακτική ώρα, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να προσεγγίζει το θέμα της ενότητας από πολλές πλευρές, ιστορική, αισθητική, θεωρητική, πρακτική και τα λοιπά, ώστε να επιτυγχάνεται σφαιρικότητα και ισορροπία.

Η έκταση και η ποικιλία της προσφερόμενης διδακτέας ύλης και της διαθεματικότητας στο παρόν ΑΠΣ είναι μεγάλη για ένα μονόωρο μάθημα. Ο εκπαιδευτικός επιλέγει, από την παρούσα ύλη και με κριτήριο το εφικτό, τα προς επεξεργασία θέματα, τα οποία στα πλαίσια του ΑΠΣ, μπορούν να ποικίλουν από τάξη σε τάξη, από χρονιά σε χρονιά και από σχολείο σε σχολείο.

Το παρόν ΑΠΣ δεν προτείνει στενά καθορισμένη ύλη χωρισμένη σε ωριαία μαθήματα. Προσφέρει άξονες περιεχομένων που συνδυάζει κατά την κρίση του ο διδάσκων. Οι άξονες είναι ταξινομημένοι ενδεικτικά από το ειδικό στο γενικό και από το συγκεκριμένο στο αφηρημένο. Αυτοί όμως δε διδάσκονται ανεξάρτητα ο ένας από τον άλλο. Σε κάθε θέμα διδασκαλίας διαπλέκονται πολλά από τα περιεχόμενα και τους στόχους άλλων αξόνων.

Παράδειγμα διαθεματικού σχεδίου εργασίας (project) με άξονα την Αισθητική Αγωγή στο Δημοτικό με τίτλο «Πηλός»: Συνδυάζονται τα «Εικαστικά» με τη «Γλώσσα», την «Ιστορία» και τις Πολιτιστικές εκδηλώσεις. Στο ΑΠΣ Εικαστικών για την Γ' Δημοτικού προβλέπεται η ενασχόληση με τον πηλό. Η επιλογή του πηλού ως κεντρικού αντικείμενου έχει ως επιδίωξη :

α) Για τους εκπαιδευτικούς: να αποκτήσουν διδακτική ικανότητα στην πηλοπλαστική και ικανότητα στη διαθεματική μεθοδολογία.

β) Για τους μαθητές: να γνωρίσουν αυτό το υλικό και κατάλληλες τεχνικές, να συνδέσουν τον πηλό με αρχαία ελληνική, βυζαντινή και σύγχρονη τέχνη, να γνωρίσουν το επάγγελμα του κεραμίστα, να αναπτύξουν διάφορες ιδέες χρησιμοποιώντας τον πηλό.

Διαθεματικά συνδέεται με τα άλλα αντικείμενα ως εξής :

α) Από το βιβλίο μαθητή Γ΄ τάξης "Η Γλώσσα μου" γίνεται γλωσσική επεξεργασία των κειμένων "Τα θαύματα του πηλού", "Το παλιό κάστρο" και " Η υφάντρα στο χωριό"

β) Από το βιβλίο Ιστορίας γίνεται σύνδεση, επεξεργασία και ταξινόμηση των κεραμικών όλων των περιόδων που εξετάζονται (Μινωική, Μυκηναϊκή κτλ.).

γ) Πραγματοποιείται οργανωμένη και προετοιμασμένη επίσκεψη σε εργαστήριο κεραμικής.

4. Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή είναι αναπόσπαστο μέρος της διδακτικής διαδικασίας και πρέπει να αποτελεί για το παιδί αφετηρία για την επίτευξη των στόχων και μέσο ενθάρρυνσης στη μαθησιακή πορεία του.

Αξιολογούμε με πρόσφορες και ποικίλες μεθόδους (συζήτηση, σχόλια και τα λοιπά) τόσο την καθημερινή προσπάθειά του, την απόδοση, το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή του μαθητή αλλά και τη συνολική του επίδοση σε σχέση με τη διδαχθείσα ύλη, ώστε η αξιολόγηση να έχει εγκυρότητα και αξιοπιστία.

Ενθαρρύνουμε το παιδί στην αυτοαξιολόγηση όχι μόνο των αποτελεσμάτων των έργων του αλλά κυρίως της προσπάθειάς του.

Ο εκπαιδευτικός πρέπει ακόμη να αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των μεθόδων διδασκαλίας του, το βαθμό επίτευξης των στόχων του, την καταλληλότητα του διδακτικού και του εποπτικού υλικού και τη αποτελεσματικότητα της εφαρμογής των προγραμμάτων σπουδών.

5. Εργαστήρια Εικαστικών για το Δημοτικό.

Το μάθημα της Εικαστικής Αγωγής πρέπει να γίνεται σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο με κατάλληλη υποδομή για τη χρήση ποικίλων υλικών, αποθηκευτικό χώρο, βιβλιοθήκη, δυνατότητα προβολών, συσκότισης και πρόσβασης σε συστήματα πληροφορικής. Όταν δεν υπάρχει μόνιμο εργαστήριο, δημιουργούμε συνθήκες εργαστηρίου στις κοινές με τα άλλα μαθήματα αίθουσες μεταφέροντας, στο μέτρο του δυνατού, τα απαραίτητα υλικά και μέσα.

Το εργαστήριο Εικαστικών πρέπει να έχει ως ελάχιστες προϋποθέσεις:

Ευρυχωρία, καλό φωτισμό, παροχή νερού με κατάλληλη αποχέτευση, σωστό αερισμό του χώρου.

Ράφια, ντουλάπια και ιδιαίτερο αποθηκευτικό χώρο για τη φύλαξη έργων, υλικών και εργαλείων.

Τα απαραίτητα μέσα, για να εξυπηρετούνται οι πολλαπλές ανάγκες εργασίας των παιδιών, όπως μεγάλα τραπέζια για εργασία ατομική ή κατά ομάδες, καβαλέτα, επίπεδες επιφάνειες έκθεσης έργων.

Δυνατότητες προβολής (προβολέα σλάιντς, οθόνη, κουρτίνες συσκότισης και άλλα) τηλεόραση, βίντεο και μαγνητόφωνο.

Υλικά και εργαλεία ανάλογα με την ηλικία των παιδιών.

Βιβλιοθήκη, αρχείο εποπτικού υλικού και βιντεοθήκη.

Πλήρη ειδικό εξοπλισμό για διάφορα είδη εικαστικών τεχνών με συνθετότερες δυνατότητες και μεγαλύτερες απαιτήσεις, δημιουργία επιμέρους εργαστηρίων - γωνιών για τα αντικείμενα που προτείνει το πρόγραμμα σπουδών.

6. Προτεινόμενο διδακτικό υλικό για το μάθημα των Εικαστικών όλων των βαθμίδων

Βιβλία μαθητή:

Ένα βιβλίο μαθητή για τις τάξεις Α΄ και Β΄ του Δημοτικού, σελίδες 80-100.

Ένα βιβλίο μαθητή για τις τάξεις Γ΄ και Δ΄ του Δημοτικού, σελίδες 80-100.

Ένα βιβλίο μαθητή για τις τάξεις Ε΄ και ΣΤ΄ του Δημοτικού, σελίδες 80-100.

Τετράδια εργασιών και ασκήσεων

Ένα τετράδιο εργασιών και ασκήσεων για τις τάξεις Α΄ και Β΄ του Δημοτικού, σελίδες 50.

Ένα τετράδιο εργασιών και ασκήσεων για τις τάξεις Γ΄ και Δ΄ του Δημοτικού, σελίδες 50.

Ένα τετράδιο εργασιών και ασκήσεων για τις τάξεις Ε΄ και ΣΤ΄ του Δημοτικού, σελίδες 50.

Βιβλία δασκάλου:

Ένα βιβλίο δασκάλου για τις τάξεις Α΄ και Β΄ του Δημοτικού, σελίδες 100-120.

Ένα βιβλίο δασκάλου για τις τάξεις Γ΄ και Δ΄ του Δημοτικού, σελίδες 100-120.

Ένα βιβλίο δασκάλου για τις τάξεις Ε΄ και ΣΤ΄ του Δημοτικού, σελίδες 100-120.

Ένα βιβλίο καθηγητή για τις τάξεις Α΄, Β΄ και Γ΄ του Γυμνασίου, σελίδες 120 περίπου.

Εποπτικό υλικό:

Μία σειρά 30-50 διαφανειών που θα συνοδεύουν τα τρία βιβλία δασκάλου (3 βιβλία X 1 σειρά = 3 σειρές).

Μία βιντεοκασέτα διάρκειας 1 ώρας που θα συνοδεύει τα 3 βιβλία δασκάλου (συνολικά 3 βιντεοκασέτες).

Μία σειρά από 30 αφίσες με έργα τέχνης και φυλλάδιο οδηγιών για το Δημοτικό.

Ένα CD - ROM (διαδραστικό εκπαιδευτικό λογισμικό).

II. ΓΥΜΝΑΣΙΟ

1. Ειδικό Σκοπός

Με τη διδασκαλία των Εικαστικών στο Γυμνάσιο επιδιώκεται να καλλιεργηθεί:

Η δημιουργικότητα και η δράση του μαθητή, η παραγωγή καλλιτεχνικού έργου από μέρους του, η συμμετοχή του στις εικαστικές τέχνες.

Η γνώση και η χρήση των υλικών, των μέσων, των εργαλείων και των πηγών σε ποικίλες εικαστικές μορφές. Η ευαίσθητη ανταπόκριση, η κατανόηση, η κριτική προσέγγιση και η ανάλυση του εικαστικού έργου αλλά και του φαινομένου της Τέχνης γενικότερα.

Η κατανόηση της πολιτιστικής διάστασης και της συμβολής της τέχνης στην εξέλιξη της κοινωνίας διαχρονικά και συγχρονικά.

Ειδικότερα, με το μάθημα της Εικαστικής Αγωγής οι μαθητές πρέπει να είναι σε θέση:

Να αντλούν ιδέες από την άμεση οπτική και απτική εμπειρία, τη μνήμη και τη φαντασία.

Να συνειδητοποιούν τις δυνατότητες έκφρασης που προκύπτουν από τον πειραματισμό με κάθε είδους υλικά, τεχνικές και μέσα, σε όλες τις διαστάσεις (επίπεδο, όγκος, χώρος, χρόνος).

Να πειραματίζονται και να εκφράζονται με κάθε είδους οπτικό και εποπτικό υλικό (βιβλία, φωτογραφίες, διαφάνειες, φωτοτυπίες, αφίσες και άλλα) από διαφορετικές πηγές (μουσειά, αρχαιολογικούς χώρους, αίθουσες τέχνης, σύγχρονη τεχνολογία και άλλου), ώστε να καταλήγουν σε ιδέες που να ωθούν στην παραγωγή προσωπικού έργου.

Να βελτιώνουν μέσα από την παρατήρηση τις δεξιότητες, καθώς και τις ικανότητες καταγραφής, επιλογής και ανάλυσης ερεθισμάτων πράγμα που θα βοηθήσει στην οργάνωση και την παραγωγή του έργου τους.

Να κατανοούν τη σημασία της εκ νέου επεξεργασίας και της εξέλιξης ενός έργου τους - κάτω από το πρίσμα της τροποποίησης της αρχικής ιδέας τους είτε από τους ίδιους είτε από τους άλλους - ως αποτέλεσμα συζήτησης, κριτικής και επιρροής.

Να μεταφέρουν και να προσαρμόζουν την εμπειρία και τη γνώση από τα έργα καλλιτεχνών στην παραγωγή προσωπικών έργων.

Να προσεγγίζουν αισθητικά τα έργα της ελληνικής, της ευρωπαϊκής και της παγκόσμιας τέχνης διαφορετικών εποχών, ανακαλύπτοντας και αναγνωρίζοντας τις σχέσεις ανάμεσά τους.

Να αναγνωρίζουν τις διαφορετικές μεθόδους προσέγγισης και επεξεργασίας μιας ιδέας από τους διάφορους καλλιτέχνες και να τις συσχετίζουν με το νόημα του έργου, κατανοώντας ότι οι αντιλήψεις που είναι διαφορετικές σε κάθε εποχή επιδρούν στη μορφή, στο περιεχόμενο και στον επικοινωνιακό χαρακτήρα κάθε έργου.

Να αναγνωρίζουν τις αισθητικές αξίες του φυσικού και του δομημένου περιβάλλοντος, να αναπτύσσουν κριτική στάση απέναντι στις ενέργειες που τους επηρεάζουν αλλά και να προσδιορίζουν τη μεταξύ τους σχέση.

Να επικοινωνούν με έργα των εικαστικών τεχνών αλλά και με κάθε εικόνα, ώστε να αισθανθούν και να αξιολογήσουν την εντύπωση και την επίδραση που αυτά ασκούν στην προσωπικότητά τους.

Να εκφράζονται και να επικοινωνούν λεκτικά χρησιμοποιώντας την κατάλληλη ορολογία πάνω σε θέματα Τέχνης.

Να αντιλαμβάνονται ότι οι τέχνες και οι εφαρμογές τους σχετίζονται με πολλά επαγγέλματα.

Να προσεγγίζουν το πολύπλοκο φαινόμενο της Τέχνης σφαιρικά και να αντιλαμβάνονται την αμφίδρομη σχέση και αλληλεπίδραση θεωρίας και πράξης.

Να εντοπίζουν τις σχέσεις ανάμεσα στα εικαστικά έργα και στα έργα των υπόλοιπων τεχνών και των επιστημών, και ευρύτερα στα θέματα και τα προβλήματα που σχετίζονται με τον άνθρωπο, την κοινωνία και τη φύση.

2. Στόχοι, Θεματικές ενότητες, Ενδεικτικές δραστηριότητες, Διαθεματικά σχέδια εργασίας

ΤΑΞΗ Α΄

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες	Ενδεικτικές Δραστηριότητες - Οδηγίες ³
1^{ος} Άξονας: "Εξοικείωση με υλικά, μέσα, τεχνικές"		
Οι μαθητές επιδιώκεται να: Σχεδιάζουν νατουραλιστικά με αυξάνουσα ευχέρεια. Αποδίδουν χρωματικές ποιότητες με δύο ή τρία διαφορετικά υλικά. Αποδίδουν στοιχειωδώς χρωματικούς τόνους και αποχρώσεις. Χρησιμοποιούν βασικά γεωμετρικά όργανα. Δημιουργούν ελαφρά ανάγλυφες εικόνες πιέζοντας ή σφυρηλατώντας φύλλο χαλκού. Χαράσσουν απλά κατάλληλα σχέδια στο λινόλεουμ και τα	<i>Μολύβια και χρώματα Ξυλομπογιές μαρκαδόροι τέμπρες Γεωμετρικά όργανα Φύλλο χαλκού Λινόλεουμ Πηλός Πειραματισμοί Οργάνωση Μέθοδος Πηγές</i>	** Εκμάθηση της χρήσης των υλικών, των μέσων και των τεχνικών για την επεξεργασία των προτεινόμενων, στον τέταρτο άξονα μορφών των εικαστικών τεχνών. * Οργάνωση εργαστηρίου * Ενδείκνυται όλα τα νεροχρώματα, τα μαλακά μολύβια, οι λεπτοί ή χοντροί μαρκαδόροι. ** Χρήση χάρακα τριγώνου και διαβήτη για τη δημιουργία γεωμετρικών και διακοσμητικών σχεδίων. ** Χρήση μαλακού φύλλου χαλκού μικρών διαστάσεων, 2-3 βασικών εργαλείων και ολοκλήρωση με οξείδωση ή με επιχρωματισμό. * Προστασία από τις ακμές του χαλκού με επικόλληση μονωτικής ταινίας σ' αυτές. * Δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στη χρήση των κοπιδιών, για να αποφεύγονται μικροατυχήματα. Το γέρι που

³ Η στήλη αυτή περιλαμβάνει οδηγίες και δραστηριότητες. Με το σύμβολο * σημειώνονται οι οδηγίες, ενώ με το σύμβολο ** σημειώνονται οι δραστηριότητες. Οι δραστηριότητες με πλάγια γράμματα προτείνονται ως διαθεματικές και ανταποκρίνονται στις προτεινόμενες διαθεματικές έννοιες της 3^{ης} στήλης του πίνακα του αντίστοιχου ΔΕΠΠΣ.

<p>τυπώνουν.</p> <p>Πλάθουν με τον πηλό χρησιμοποιώντας μία-δύο διαφορετικές τεχνικές.</p> <p>Πειραματίζονται ευχαρίστως με νέα υλικά και μέσα.</p> <p>Οργανώνουν στοιχειωδώς την πορεία του έργου του.</p> <p>Βρίσκουν νέες τεχνικές από διάφορες πηγές και επιχειρούν να τις εφαρμόσουν σε έργα τους.</p> <p>Μαθαίνουν τον τρόπο να χρησιμοποιούν τεχνικές.</p>		<p>για να αποφεύγονται μικροατυχήματα. Το χέρι που χαράσσει είναι πάντα μπροστά από το άλλο, που συγκρατεί το λινόλευο.</p> <p>** Βελτίωση της τεχνικής του πηλού με μακαρόνι ή της προσθετικής τεχνικής. Αφαιρετική ή συνδυαστική τεχνική με μαλακά υλικά, όπως πηλό, σαπούνι.</p> <p>* Παροχή και χρήση ποικίλων υλικών και μέσων, όπως είναι διάφορα άχρηστα αντικείμενα, κομμάτια υφασμάτων, ξύλων ή πλαστικών, φυσικά υλικά για χρώματα, όπως κάρβουνο, κεραμίδι, κιμωλία ,κτλ., αλλά και χρήση σύγχρονων υλικών από καταστήματα ειδών ζωγραφικής.</p> <p>* Βιβλία τέχνης, κατάλογοι, αφίσες, εργαστήρια λαϊκής τέχνης, και εκθέσεις μοντέρνας τέχνης, είναι πηγές πληροφοριών και κίνητρα για χρήση νέων υλικών, μέσων και τεχνικών.</p>
2^{ος} Άξονας: «Μορφικά στοιχεία»		
<p>Διακρίνουν και να ονομάζουν απλές κατηγορίες και κλίμακες των <i>χρωμάτων</i> στη φύση και στην τέχνη.</p> <p>Εφαρμόζουν στα έργα τους γνώσεις από τις χρωματικές ασκήσεις.</p>	<p><i>Χρώμα</i></p>	<p>* Στη διδασκαλία όλων των μορφικών στοιχείων γίνεται παρουσίαση παραδειγμάτων από έργα τέχνης (π.χ. η χρήση του χρώματος στη σύγχρονη τέχνη).</p> <p>** Χρωματικές ασκήσεις με θερμά- ψυχρά, με συμπληρωματικά, βασικά, με τονικές και χρωματικές κλίμακες.</p> <p>** Μελέτη της αλληλεπίδρασης των χρωμάτων σε έργα τέχνης.</p> <p>** Δημιουργία έργων βασισμένα σε χρωματικές ασκήσεις.</p>
<p>Διακρίνουν και διαφοροποιούν τις <i>μορφές</i> σε ένα έργο τέχνης.</p> <p>Αντιλαμβάνονται το έργο ως μορφοποίηση.</p> <p>Διακρίνουν τη <i>ρυθμική επανάληψη</i> στοιχείων σε ένα έργο τέχνης</p> <p>Αναγνωρίζουν την ουσιαστική συμβολή της <i>σύνθεσης στην οργάνωση</i> και στο νόημα ενός έργου τέχνης</p> <p>Χρησιμοποιούν διάφορα είδη σύνθεσης στα έργα τους.</p> <p>Διακρίνουν τα κύρια στοιχεία της σύνθεσης και τους κύριους άξονες σε χαρακτηριστικά έργα τέχνης.</p> <p>Διακρίνουν στη φύση ορισμένα μεγέθη, άξονες και κλίσεις και τα αποδίδουν στοιχειωδώς σε έργα τους.</p> <p>Αντιλαμβάνονται τη σχέση μεγέθους και απόστασης στη φύση.</p> <p>Σχεδιάζουν (ένα απλό σχέδιο) βασισμένοι σε κανόνες της προοπτικής.</p>	<p><i>Μορφή - σχήμα</i></p> <p><i>Ρυθμός</i></p> <p><i>Σύνθεση, άξονες, κλίσεις</i></p> <p><i>Προοπτική</i></p>	<p>** Ποικίλες ασκήσεις με συγκεκριμένα ή αφηρημένα σχήματα.</p> <p>** Συζήτηση με θέμα «μορφή: άμορφο - όμορφο».</p> <p>** Παιχνίδι «τάνγκραμ».</p> <p>** Ασκήσεις με επανάληψη μορφικών στοιχείων.</p> <p>** Σύνδεση με μουσικούς ρυθμούς και με κίνηση.</p> <p>** Άσκηση κατά την οποία ο μαθητής καλύπτει την εικόνα ενός έργου τέχνης μ' ένα διάφανο χαρτί και σχεδιάζει πάνω σ' αυτό, τους άξονες της σύνθεσης του έργου.</p> <p>** Δημιουργία σχεδίου με παρατήρηση από τη φύση.</p> <p>** Παρουσίαση λίγων εισαγωγικών στοιχείων για είδη σύνθεσης (δυναμική-στατική, συμμετρική-ασύμμετρη, ανοιχτή- κλειστή) και για είδη δομής (οργανική - γεωμετρική) με ασκήσεις σύνθεσης.</p> <p>** Διδασκαλία προοπτικής ενός σημείου φυγής με ελεύθερο ή γραμμικό σχέδιο με θέμα εσωτερικό χώρο (δωμάτιο) ή εξωτερικό δομημένο χώρο (δρόμος).</p>
3^{ος} Άξονας: “Θέμα – Περιεχόμενο - Νόημα”		
<p>Αποδίδουν σε σχέδιο ένα απλό αντικείμενο παρατηρώντας το εκ</p>	<p><i>Θέματα “εκ του φυσικού”</i></p>	<p>** Χρησιμοποίηση μολυβιών και αργότερα χρωμάτων.</p>

<p>του φυσικού. Μορφοποιούν τις ιδέες τους σε έργα. Εκφράζουν αισθήματα και να μεταδίδουν μηνύματα με την εικαστική γλώσσα. Αντιλαμβάνονται τις εικαστικές τέχνες ως οπτική επικοινωνία. Διαμορφώνουν ποικίλες εναλλακτικές προτάσεις για την απόδοση ενός θέματος. Δημιουργούν και να βελτιώνουν τα έργα τους επηρεασμένοι από τη θεματολογία έργων τέχνης. Δημιουργούν δικά τους διακοσμητικά μοτίβα. Διακοσμούν ένα τρισδιάστατο αντικείμενο με παραδοσιακά ή με μοντέρνα μοτίβα. Έχουν δική τους έμπνευση και να επιλέγουν το δικό τους θέμα.</p>	<p>Θέματα από το περιβάλλον, τις καθημερινές ασχολίες, τα ιδανικά, τα αισθήματα, διάφορα μηνύματα κ.ά. Θέματα από έργα τέχνης Θέματα διακόσμησης με γεωμετρικά, φυτικά και παραδοσιακά μοτίβα Ελεύθερα θέματα</p>	<p>** Ασκήσεις με εύκολες συνθέσεις δύο ή τριών γεωμετρικών όγκων ή απλών αντικειμένων. ** Άντληση θεμάτων από καθημερινές ασχολίες, από τη λαϊκή αγορά, από το τσίρκο κτλ.. από το περιβάλλον, όπως: εποχές, βυθός, περίπτερο, τοπίο, χωριό κ.ά., από μηνύματα, όπως: «προφυλάξτε το δάσος από τη φωτιά», «όχι στα ναρκωτικά», «μη ρυπαίνετε τη θάλασσα» κ.ά. ** Χρήση προσχεδίων για την καταγραφή ιδεών. ** Χρήση κάρναβου για μεταφορά ή για μεγέθυνση. ** Αντιγραφή, μελέτη, επεξεργασία απλών έργων τέχνης. ** Άντληση θεμάτων από την Οδύσσεια. ** Άντληση θεμάτων ή επιμέρους μορφικών και συνθετικών λύσεων από έργα τέχνης, εκθέσεις, καλλιτέχνες. ** Σχέδια κεραμικών πιάτων ή μοντέρνων χαλιών, διακόσμηση υφασμάτων, ενδυμάτων, μικροαντικειμένων κ.ά. * Κατά διαστήματα προτείνονται ελεύθερα θέματα. Ωστόσο, σε κάθε προτεινόμενο από το καθηγητή συγκεκριμένο θέμα το παιδί μπορεί, εάν θέλει, να το τροποποιήσει ή να επιλέξει άλλο.</p>
---	---	---

4^{ος} Άξονας: “Μορφές εικαστικών τεχνών”

<p>Δημιουργούν εικόνες με νατουραλιστική προσέγγιση. Αποτυπώνουν απλά και χωρίς λεπτομέρειες διάφορες στάσεις της ανθρώπινης φιγούρας. Φωτοσκοιάζουν στοιχειωδώς. Χρωματίζουν με στοιχειώδεις τονικές και χρωματικές αντιθέσεις. Συνεργάζονται σε ομαδικά έργα ή εργασίες. Πλάθουν μια περίοπτη ανθρώπινη φιγούρα χωρίς λεπτομέρειες αλλά με στοιχειώδεις ορθές αναλογίες. Πλάθουν απλά χρηστικά αντικείμενα. Σχεδιάζουν απλές γεωμετρικές κατασκευές με τη χρήση γεωμετρικών οργάνων. Κατανοούν τη λειτουργία των κινούμενων σχεδίων. “Στιλιζάρουν” ένα φυσικό σχήμα και να το χρησιμοποιούν ως στολίδι. Αντιλαμβάνονται τη λειτουργικότητα του πολλαπλού έργου τέχνης. Συνδυάζουν εικόνα και λόγο με ποικίλους τρόπους.</p>	<p>Σχέδιο, σκίσο Ζωγραφική Πλαστική γλυπτική χαλκοπλαστική Στοιχεία γραμμικού σχεδίου Κινούμενο σχέδιο Διακοσμητική Χαρακτική Εικονογράφηση</p>	<p>** Δημιουργία έργων όχι μόνο με νατουραλισμό αλλά και με άλλους τρόπους αναπαράστασης ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις προσωπικές κλίσεις των παιδιών. ** Προσπάθεια σταδιακής εναρμόνισης των σχέσεων μεγεθών στη ζωγραφική προς τη σχέση μεγεθών στη φύση. ** Στοιχειώδης καταγραφή του φωτός και της σκιάς με δύο - τρεις τόνους. ** Δημιουργίες μορφών και απλών χρηστικών αντικειμένων. ** Κόψιμο ενός «προφίλ» και ενός «ανφάς» μιας απλής μορφής σε έναν κύβο από μαλακό υλικό. ** Δημιουργία ρηχού ανάγλυφου, με κοινό θέμα, σε πλάκα από πηλό ή σε λεπτό φύλλο χαλκού. Αναρτώνται όλα μαζί ως σύνθεση σε τοίχο. ** Γεωμετρικές κατασκευές, όπως πολύγωνα, γωνίες, τόξα. ** Δημιουργία σειράς σχεδίων με αλληλουχία στα φύλλα ενός μικρού μπλοκ με θέμα: «κίνηση» ή «μεταμόρφωση». Γρήγορο ξεφύλλισμα του μπλοκ. ** Διακοσμητικές ταινίες (φρίζες) με γεωμετρικά, φυτικά, παραδοσιακά μοτίβα και ποικίλα διακοσμητικά θέματα στις προτεινόμενες εικαστικές μορφές. ** Χάραξη σε μαλακό υλικό, όπως το λινόλευομ. ** Δημιουργία ευχητήριων καρτών. ** Εισαγωγή στην τυπογραφία. ** Εικονογράφηση ποιήματος με ποικίλες τεχνολοπίες. ** Εικονογράφηση θεμάτων από άλλα μαθήματα.</p>
---	---	---

5^{ος} Αξονας: "Ιστορία τέχνης - Καλλιτέχνες"

<p>Προσδιορίζουν ορισμένα ιστορικά και μορφολογικά στοιχεία ενός έργου που τους είναι γνωστό.</p> <p>Διακρίνουν σε ένα χαρακτηριστικό έργο τέχνης τις εμφανείς επιδράσεις.</p> <p>Κάνουν συγκρίσεις αντιπαραθέτοντας δύο παρεμφερή έργα διαφορετικών εποχών.</p> <p>Κατανοούν τη συνέχεια των εικαστικών Τεχνών από εποχή σε εποχή.</p> <p>Αναγνωρίζουν τη σπουδαιότητα της αρχαίας ελληνικής κλασικής τέχνης και την αιτιολογούν.</p> <p>Έχουν θετική στάση απέναντι στη σύγχρονη τέχνη.</p> <p>Γνωρίζουν το όνομα ενός ή δύο κορυφαίων καλλιτεχνών κάθε εποχής και ένα αντιπροσωπευτικό έργο τους.</p> <p>Ενοποιούν και να συγκρίνουν διάφορες περιόδους της τέχνης με αφορμή ένα συγκεκριμένο κοινό θέμα.</p>	<p><i>Αρχαίοι πολιτισμοί</i> Αίγυπτος Μεσοποταμία <i>Αρχαία ελληνική τέχνη</i> Κρητομυκηναϊκή Κλασική Ελληνιστική <i>Αναφορές στην Αναγέννηση και στη σύγχρονη τέχνη</i> <i>Θεματική Ιστορία Τέχνης</i> χώρος προσωπογραφία</p>	<p><i>Συνθετική εργασία για την Ελληνιστική Τέχνη με πολύπλευρη ενασχόληση: ιστορική και πολιτισμική διάσταση, παρουσιάσεις και αναλύσεις των έργων, απεικόνιση του θείου και των σχέσεων θρησκείας και κοινωνίας, απλά στοιχεία γεωμετρίας και υπολογισμών στα γλυπτά και τα αρχιτεκτονικά μνημεία, επίσκεψη και εργασία σε μουσείο.</i></p> <p>* Διδασκαλία εισαγωγικών στοιχείων ιστορίας της Τέχνης.</p> <p>* Έμφαση στα μορφολογικά στοιχεία του έργου Τέχνης.</p> <p>** Επαφή των μαθητών με βιβλία ιστορίας Τέχνης.</p> <p>** Οι μαθητές μαθαίνουν να κρατούν γραπτές σημειώσεις με ιστορικά στοιχεία, με παρατηρήσεις και με σκέψεις τους για περιόδους της τέχνης, έργα και καλλιτέχνες.</p> <p>** Αναγνώριση διαφόρων επιδράσεων: κοινωνικών, θρησκευτικών κ.ά.</p> <p>** Διδασκαλία της συνέχειας της τέχνης με παράδειγμα τη σχέση Αναγέννησης ↔ Ελληνικής Αρχαιότητας π.χ. «γέννηση της Αφροδίτης» του Μποπιτισέλι ή γλυπτά του Μιχαήλ Αγγέλου.</p> <p>** Επιλογή και παρουσίαση διάσημων έργων ζωγραφικής, γλυπτικής και αρχιτεκτονικής.</p> <p>** Εμπλουτισμός της ιστορίας Τέχνης με ασκήσεις, όπως συναρμολόγηση σπασμένων αντιγράφων ή συμπλήρωση σχεδίου σε κομμάτια τοιχογραφίας.</p> <p>** Δημιουργία ενός μαθητικού έργου με σύγχρονο θέμα και με ενσωμάτωση χαρακτηριστικών ιστορικών στοιχείων, π.χ. από αιγυπτιακή τοιχογραφία.</p> <p>* Σύντομες αναφορές σε μερικά έργα από την προϊστορική τέχνη.</p> <p>* Σύντομες αναφορές στην τέχνη της Αιγύπτου και της Μεσοποταμίας.</p> <p>** Σύγκριση αγαλμάτων της Αιγύπτου με κούρους και κόρες.</p> <p>* Έμφαση στην αρχαία ελληνική τέχνη και στους κλασικούς χρόνους.</p> <p>* Σύντομες αναφορές στην Αναγέννηση και στη σύγχρονη τέχνη κατάλληλα συνδεδεμένες με τις υπόλοιπες ενότητες της διδακτέας ύλης, όπως τις «μορφές εικαστικών τεχνών» ή τα «μορφικά στοιχεία».</p> <p>* Γνώση ονομάτων και έργων καλλιτεχνών προφανώς μόνο σε εποχές που γνωρίζουμε κορυφαίους επώνυμους καλλιτέχνες</p> <p>** Προσέγγιση της διαφορετικής απόδοσης του χώρου στις προϊστορικές σπηλαιογραφίες, στις αιγυπτιακές, τις βυζαντινές ή τις αναγεννησιακές τοιχογραφίες, και στη μοντέρνα τέχνη με ένα-δύο έργα σε κάθε αναφορά.</p> <p>** Προσέγγιση της προσωπογραφίας στη ζωγραφική, ή της προτομής στη γλυπτική σε διάφορες ιστορικές περιόδους της τέχνης.</p>
--	---	--

6^{ος} Αξονας: "Αισθητική – Κριτική – Ανάλυση έργου"

<p>Χρησιμοποιούν στον προφορικό και στο γραπτό λόγο τους απαραίτητους όρους για τις</p>	<p><i>Ορολογία τέχνης</i> <i>Ανάλυση έργου:</i></p>	<p>** Βιωματική και νοηματική εκμάθηση των όρων και των εννοιών μέσα από σχετικές εμπειρίες, παραδείγματα και συζητήσεις.</p>
---	---	---

<p>καλλιτεχνικές δραστηριότητές τους.</p> <p>Περιγράφουν αυτό που βλέπουν σ' ένα έργο.</p> <p>Προσδιορίζουν τα κύρια και εμφανή μορφικά στοιχεία ενός έργου.</p> <p>Περιγράφουν πώς οι γραμμές φαίνονται να έχουν κίνηση, τα χρώματα να μεταφέρουν συναισθήματα και τα μεγέθη να υποδηλώνουν απόσταση.</p> <p>Κατανοούν και να σχολιάζουν εμφανείς κοινωνικές επιδράσεις σε ένα χαρακτηριστικό έργο.</p> <p>Κατανοούν το περιεχόμενο, το νόημα ή το μήνυμα ενός χαρακτηριστικού έργου.</p> <p>Εκφράζουν και να αιτιολογούν τη γνώμη τους για έργα συμμαθητών τους και για έργα τέχνης γενικά.</p> <p>Κρίνουν το έργο τους, προσδιορίζοντας θετικά στοιχεία αλλά και πιθανές αδυναμίες.</p> <p>Συμμετέχουν ευχαρίστως σε συζητήσεις γύρω από την τέχνη.</p>	<p>περιγραφική μορφολογική περιεχομένου, νοήματος κοινωνικών επιδράσεων προτιμήσεις, κρίσεις</p> <p><i>Αυτοαξιολόγηση</i></p> <p><i>Το ωραίο, οι αισθητικές αξίες</i></p> <p>Τέχνη και μίμηση</p> <p>Τέχνη και σύμβολα</p>	<p>** Σύντομες σημειώσεις από μέρους των παιδιών για ορολογία, ανάλυση κτλ.</p> <p>** Ανάλυση έργου, κυρίως στο φαινομενολογικό επίπεδο.</p> <p>* Διευκόλυνση της ανάλυσης δίνοντας στα παιδιά πολλαπλές απαντήσεις σε κάθε ερώτηση. Τα παιδιά επιλέγουν αυτή που θεωρούν ορθή, όπως για παράδειγμα, το φως του έργου είναι: φυσικό, τεχνητό, ημέρας, μετωπικό, πλάγιο, διάχυτο, από μια πηγή, κτλ.</p> <p>** <i>Σχολιασμός των πολιτιστικών, των διαπολιτιστικών, των κλιματολογικών κ.ά. εμφανών επιδράσεων ανάλογα με το έργο τέχνης.</i></p> <p>* Δίνουμε στα παιδιά αξιολογικές κλίμακες με πολλαπλές απαντήσεις και επιλέγουν αυτή που θεωρούν ορθή.</p> <p>* Διδασκαλία στοιχειώδους αισθητικής υπό μορφή ελεύθερης συζήτησης, που διευκολύνεται με ερωτήσεις, για τα χαρακτηριστικά της τέχνης.</p> <p>** Ανάλυση απλών ορισμών αισθητικών αξιών, όπως τραγικό-κωμικό, υπέροχο-χαριτωμένο, αλλά και άλλων χαρακτηρισμών και επιθέτων (δυναμικό, ήρεμο κτλ.) με κατάλληλα παραδείγματα από έργα τέχνης.</p> <p>** Αργότερα, συζήτηση γύρω από την έννοια του «ωραίου» και τη σχετικότητά της.</p>
--	--	--

Απαιτούμενος Χρόνος

Ο εκπαιδευτικός σε κάθε ωριαίο μάθημα ή σε κάθε ενότητα μαθημάτων επιλέγει κατά την κρίση του και συνδυάζει διάφορους άξονες περιεχομένων και στόχους. Στην ετήσια κατανομή του χρόνου του μαθήματος πρέπει να επιτυγχάνεται μια σχετική ισορροπία στην επιλογή των αξόνων περιεχομένων και των στόχων.

Προτεινόμενα διαθεματικά σχέδια εργασίας

Θέμα: Παραγωγή προϊόντος. Συνθετική εργασία για τη διαδικασία παραγωγής προϊόντος ως επίλυση ενός δεδομένου προβλήματος π.χ. «σχεδιασμός καθίσματος με ποικίλες λειτουργίες και κατασκευή της μακέτας του», με σχέδια, κατασκευή υπό κλίμακα, αναζήτηση πληροφοριών και χρήση απλών σχεδιαστικών προγραμμάτων, παρουσίαση, επίσκεψη και ενημέρωση σε σχετικό εργοστάσιο ή επιπλοποιείο. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Σύστημα, οργάνωση. **Προεκτάσεις** στην Τεχνολογία, Εικαστικά, Πληροφορική, Μαθηματικά.

Θέμα: Η αισθητική της κίνησης. Εκπόνηση συνθετικής εργασίας γύρω από την αισθητική διάσταση της κίνησης και της έκφρασης, με μέσο το ανθρώπινο σώμα με θεωρητικό χαρακτήρα και με πρακτική εφαρμογή. Στις δραστηριότητες που θα αναπτυχθούν περιλαμβάνονται ρυθμική γυμναστική, την ενόργανη γυμναστική και τη συγχρονική κολύμβηση, σχέδια και αισθητική ανάλυση της εικόνας, μουσικοκινητική διάσταση, δημιουργία των σχετικών κειμένων. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Σύστημα, Ομοιότητα – Διαφορά, Συνεργασία. **Προεκτάσεις** στη Φυσική Αγωγή, Εικαστικά, Μουσική, Γλώσσα.

Διαθεματικότητα στα γνωστικά αντικείμενα

Ιστορία: Σπηλαιογραφίες, Μυκηναϊκή, Μινωική, Κλασική, Ελληνιστική Τέχνη.

Μαθηματικά: Εμβαδά, παραλληλόγραμμο, τρίγωνο, τραπέζιο, καθετότητα, παραλληλία, συμμετρία.

Γεωγραφία: Το ποτάμι και οι άνθρωποι, χάρτες, καιρός.

Θρησκευτικά: Θεός, Παλαιά και Καινή Διαθήκη.

Ξένες γλώσσες: Ξενόγλωσσοι όροι τέχνης και ξενόγλωσσα κείμενα για την τέχνη. Ευρωπαίοι εικαστικοί καλλιτέχνες.

Μουσική: Ποπ αρτ, ροκ, λαϊκή μουσική. κίνηση, μουσικές κατασκευές.

Οικιακή οικονομία: Οικογένεια, φιλία, κατοικία, αισθητική των χώρων.

Αρχαία ελληνική Γραμματεία: Οδύσεια, Ιλιάδα.

Νεοελληνική Γλώσσα και Γραμματεία: Επιχειρηματολογία, οργάνωση συζήτησης, ερωτήσεις, συλλογή πληροφοριών.

Λογοτεχνία: Ελύτης, Ρίτσος, Σολωμός. Ερμηνεία, νόημα, αιτίες, συμβολισμοί, εικονογράφηση.
 Πληροφορική: Λογισμικό Ιστορίας Τέχνης, λογισμικό Ζωγραφικής.
 Τεχνολογία: Παραγωγή προϊόντος, έρευνα.
 Φυσική αγωγή: Αισθητική της κίνησης- Ρυθμική.

ΤΑΞΗ Β΄

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες	Ενδεικτικές δραστηριότητες– οδηγίες
1^{ος} Άξονας: “Υλικά, μέσα, τεχνικές”		
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να:</p> <p>Σχεδιάζουν νατουραλιστικά με αυξανούσα ευαισθησία και ευχέρεια.</p> <p>Χρησιμοποιούν με ευχέρεια δυο - τρεις διαφορετικές τεχνικές.</p> <p>Αποδίδουν απλές χρωματικές ποιότητες με τόνους και αποχρώσεις.</p> <p>Χρησιμοποιούν με ευχέρεια γεωμετρικά όργανα.</p> <p>Οργανώνουν την πορεία κατασκευής ενός ψηφιδωτού και να φτιάχνουν ή να επιλέγουν κατάλληλες ψηφίδες.</p> <p>Πλάθουν με τον πηλό γνωρίζοντας και εφαρμόζοντας δύο διαφορετικές τεχνικές.</p> <p>Χρησιμοποιούν το ξύλο για απλές κατασκευές ή για σκαλίσματα.</p> <p>Χρησιμοποιούν το χαρτί ως χρωματική επιφάνεια και ως κατασκευαστικό μέσο.</p> <p>Πειραματίζονται με νέα υλικά και μέσα.</p> <p>Οργανώνουν την πορεία των έργων τους.</p> <p>Ερευνούν διάφορες πηγές και να βρίσκουν νέες τεχνικές τις οποίες να εφαρμόζουν σε έργα τους.</p>	<p><i>Μολύβια και χρώματα</i> <i>Παστέλ</i> <i>Τέμπερες</i> <i>Αυγοτέμπερες</i> <i>Γεωμετρικά όργανα</i> <i>Ψηφίδες</i> <i>Υλικά για ψηφιδωτό</i> <i>Πηλός</i> <i>Εργαλεία και χρώματα κεραμικής</i> <i>Ξύλο</i> <i>Χαρτόνια, διάφορα χαρτιά</i> <i>Πειραματισμοί</i> <i>Οργάνωση</i> <i>Μέθοδος</i> <i>Πηγές</i> <i>Τεχνικές</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> * Επιλογή και εκμάθηση των υλικών, των μέσων και των τεχνικών που θα χρησιμοποιήσουν στις προτεινόμενες στον τέταρτο άξονα, μορφές των εικαστικών τεχνών. * Οργάνωση εργαστηρίου. ** Ενημέρωση των παιδιών για διάφορα υλικά, όπως μελάνια με πενάκι ή πινέλο, αερογράφου, ακρυλικά, πλαστικά, σκόνες - κόλες, παστέλ, με παραδείγματα από έργα τέχνης, για να επιλέξουν ό,τι τους ενδιαφέρει. ** Παραγωγή απλών γραμμικών σχεδίων ή μοντέρνων έργων με γεωμετρικά σχήματα, με χρήση χάρακα, τριγώνου, διαβήτη καμπυλόγραμμου και μοιρογνυμονίου. ** Χρήση ψηφίδων από χρωματιστά χαρτιά, από αυτοσκληρυνόμενο πηλό που κόβεται και χρωματίζεται, ή έτοιμων ψηφιδων. ** Χρήση φυσικού ή τεχνητού πηλού. ** Ψήσιμο και διακόσμηση των αντικειμένων, εφόσον υπάρχει δυνατότητα συνεργασίας με εργαστήριο κεραμικής. ** Επίπεδες ή τρισδιάστατες κατασκευές. Διακοσμητικά σκαλίσματα. ** Κόψιμο, δίπλωμα, συγκόλληση, συρραφή, χαρτιών ή χαρτονιών σε αναπτύγματα τρισδιάστατων κατασκευών. * Παροχή ποικίλων υλικών και μέσων, όπως πρωτότυπων ή άχρηστων υλικών. * Βιβλία τέχνης, κατάλογοι, αφίσες, εργαστήρια λαϊκής τέχνης, εργαστήρια καλλιτεχνών, εκθέσεις είναι πηγές πληροφοριών και κίνητρα για χρήση νέων μέσων και υλικών.
2^{ος} Άξονας: “Μορφικά στοιχεία”		
<p>Χρησιμοποιούν με αυξανούσα ικανότητα ορισμένα μορφικά στοιχεία και αρχές σύνθεσης σε έργα τους.</p> <p>Διακρίνουν την ψευδαίσθηση ή την αίσθηση της υψής σε ένα έργο τέχνης.</p> <p>Διακρίνουν τις σχέσεις μεγεθών και τις αναλογίες μέσα σ’ ένα έργο τέχνης και να επιχειρούν αρμονικές αναλογίες σε έργα τους.</p> <p>Διακρίνουν τη δομή και τη σύνθεση σ’ ένα χαρακτηριστικό</p>	<p><i>Υφή</i> <i>Κλίμακες</i> <i>Αναλογίες- μεγέθη</i> <i>Δομή, σύνθεση</i> <i>Όγκος</i> <i>Χώρος</i> <i>Προοπτική δύο σημείων</i> <i>Σχεδιαστική, Χρωματική, Ατμοσφαιρική</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> * Η διδασκαλία των μορφικών στοιχείων συμπληρώνεται με ασκήσεις κατανόησης και με κατάλληλα έργα τέχνης ως παραδείγματα. ** Ασκήσεις υψής με πηχτό χρώμα - περιγραφή υλικών με απτική επαφή. ** Ανθρώπινη κλίμακα και σμικρύνσεις, μεγεθύνσεις, κάνναβος. ** Διάκριση δομής: οργανική, γεωμετρική. ** Αναφορά σε έννοιες και σε αρχές σύνθεσης, όπως: ενότητα, ποικιλία. ** Ασκήσεις σύνθεσης προσχέδια. ** Φέρουσα και πίπτουσα σκιά στα αντικείμενα, τονικές διαβαθμίσεις (κιανοσκούρο, σφουμάτο).

<p>έργο.</p> <p>Προσχεδιάζουν ποικίλες συνθετικές προτάσεις για ένα έργο τους.</p> <p>Δίνουν την αίσθηση του όγκου σε επίπεδο έργο, αλλά και να διαμορφώνουν τον όγκο σε τρισδιάστατες μορφές.</p> <p>Αποδίδουν την έννοια του χώρου σε δισδιάστατα έργα και το χώρο σε τρισδιάστατα.</p>		<p>** Διακρίσεις του χώρου: χώρος πραγματικός, χώρος εικαστικός, τρόποι αναπαράστασης του χώρου.</p> <p>** Απλή άσκηση με προοπτική δύο σημείων φυγής.</p> <p>** Επικάλυψη, σμίκρυνση και χρωματική διαφοροποίηση στην απόδοση ενός τοπίου χρησιμοποιώντας τέμπρες.</p>
3^{ος} Άξονας: “Θέμα – Περιεχόμενο - Νόημα”		
<p>Εμπνέονται από ιστορικά και κοινωνικά θέματα και να δημιουργούν ατομικά ή ομαδικά έργα.</p> <p>Αντλούν ιδέες από την ελληνική παράδοση, από εξωευρωπαϊκούς πολιτισμούς και από μοντέρνα έργα, να επιλέγουν στοιχεία και να τα ενσωματώνουν σε έργα τους.</p> <p>Εξοικειώνονται με τους χώρους, τα εκθέματα και τη λειτουργία των μουσείων.</p> <p>Αντιλαμβάνονται ότι η τέχνη χρησιμοποιεί σύμβολα.</p> <p>Συνδυάζουν τις εικαστικές τέχνες με τα άλλα μαθήματα του σχολείου σε ποικίλα θέματα και εφαρμογές.</p> <p>Έχουν δικές τους ιδέες, σκέψεις, απόψεις και εμπειρίες τις οποίες να εκφράζουν στα δικά τους εικαστικά έργα.</p>	<p>Θέματα από:</p> <p>Ιστορία</p> <p>κοινωνία</p> <p>Θέματα από:</p> <p>ελληνική παράδοση</p> <p>εξωευρωπαϊκούς πολιτισμούς</p> <p>Θέματα από επισκέψεις σε μουσεία</p> <p>Θέματα με συμβολισμούς – αλληγορίες</p> <p>Διαθεματική προσέγγιση με άλλα μαθήματα</p> <p>Ελεύθερα θέματα</p>	<p>** Αντληση θεμάτων - υλικού για δημιουργία ατομικών ή ομαδικών έργων από: ιστορικά θέματα, όπως η 17^η Νοεμβρίου κ.ά., κοινωνικά θέματα, όπως προβλήματα, ανισότητες, αγώνες, ιδανικά, σχέσεις, οικολογία κ.ά.</p> <p>** Αντιγραφή - μελέτη παραδοσιακών ή σύγχρονων θεμάτων και ενσωμάτωση στοιχείων, μοτίβων και υλικών από αυτά σε έργα παιδιών.</p> <p>** Αντιγραφή - μελέτη αγγείου, μικρογλυπτού ή κοσμημάτων.</p> <p>** Μεταφορά αρχαίου θέματος στη σύγχρονη εποχή.</p> <p>** Επεξήγηση συμβόλων και συμβολισμών με κατάλληλα παραδείγματα από κώδικες (π.χ. σήματα τροχαίας) ή από έργα τέχνης (π.χ. το περιστέρι ως Άγιο Πνεύμα). Με το συμβολισμό στην τέχνη άλλο παρουσιάζεται και άλλο εννοείται. Δημιουργία κώδικα ή χρήση συμβόλων σε έργα των παιδιών.</p> <p>** Εικαστικές εφαρμογές σε σχολικές γιορτές, εικονογράφηση θεμάτων άλλων μαθημάτων (π.χ. τομή εδάφους).</p> <p>** Ελεύθερη επιλογή θέματος από τους μαθητές κατά διαστήματα.</p>
4^{ος} Άξονας: “Μορφές εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών”		
<p>Δημιουργούν εικόνες νατουραλιστικά με αυξουσα ευχέρεια.</p> <p>Φωτοσκιάζουν απλά.</p> <p>Ζωγραφίζουν από παρατήρηση και από φαντασία με λίγες τονικές και χρωματικές αντιθέσεις.</p> <p>Συνεργάζονται με τους άλλους για την παραγωγή ομαδικών έργων.</p> <p>Αντιγράφουν μια απλή αιογραφία.</p> <p>Δημιουργούν μια εικόνα με την τεχνική του ψηφιδωτού.</p> <p>Πλάθουν περίοπτες φιγούρες με σωστές αναλογίες χωρίς λεπτομέρειες.</p> <p>Σκαλίζουν σε μαλακό ξύλο απλά ανάγλυφα και να αντιλαμβάνονται τις ποικίλες δυνατότητες του ξύλου ως πλαστικού μέσου.</p> <p>Σχεδιάζουν μια εμπορική εικόνα</p>	<p>Σχέδιο</p> <p>Ζωγραφική</p> <p>Αιογραφία</p> <p>Ψηφιδωτό</p> <p>Πλαστική</p> <p>Κεραμική</p> <p>Ξυλογλυπτική</p> <p>Εξώφυλλα δίσκων</p> <p>Διακόσμηση εσωτερικών χώρων</p> <p>Μακέτες σκηνικών</p>	<p>** Δημιουργία έργων, με ποικίλους τρόπους αναπαράστασης και με ποικίλες τεχνικές.</p> <p>** Δημιουργία σχεδίων ελεύθερα, σχέδια εκ του φυσικού, με χρήση οργάνων.</p> <p>** Χρήση κάρναβου.</p> <p>** Δημιουργία ομαδικής τοιχογραφίας.</p> <p>** Χρήση προσχεδίων και σημειώσεων.</p> <p>** Έκθεση των έργων.</p> <p>** Δημιουργία μιας αιογραφίας μικρού μεγέθους με παραδοσιακή τεχνική.</p> <p>** Αντιγραφή ενός απλού διακοσμητικού μοτίβου από παραδοσιακό βοτσαλωτό ή του προσώπου ενός αγίου από βυζαντινό ψηφιδωτό.</p> <p>** Δημιουργίες μορφών και απλών χρηστικών αντικειμένων με πηλό.</p> <p>** Δημιουργία ρηχού εσωγλύφου σε μαλακό ξύλο με διακοσμητικό θέμα από την εκκλησιαστική ξυλογλυπτική.</p> <p>** Δημιουργία εξωφύλλου δίσκου μουσικής ή CD.</p> <p>** Επιλογή χρωματισμών πάνω σε φωτοτυπία</p>

<p>χρησιμοποιώντας μορφικά στοιχεία και αρχές της τέχνης.</p> <p>Εκφράζουν την άποψή τους για αισθητικές επεμβάσεις στο χώρο στον οποίο ζουν.</p> <p>Συσχετίζουν τις εικαστικές τέχνες με το θέατρο.</p> <p>Σχεδιάζουν τη μακέτα του σκηνικού ενός θεατρικού έργου ή ενός κοστουμιού ή μιας μάσκας της παράστασης.</p>		<p>μιας εικόνας εσωτερικού χώρου (π.χ. παιδικό δωμάτιο ή καθιστικό).</p> <p>** Σχεδιασμός και διακόσμηση βιβλιοθήκης.</p> <p>** Αισθητικές λύσεις και παρεμβάσεις με σχέδια ή μακέτες.</p> <p>** Δημιουργία δισδιάστατης (από χαρτόκουτα) μακέτας σκηνικού, αφού μελετηθεί η περιγραφή του στην εισαγωγή θεατρικού κειμένου.</p> <p>** Σχεδιασμός ή και κατασκευή της μάσκας.</p> <p>** Επιλογή θεατρικού σκηνικού σε σχέση με σχολικές γιορτές ή με άλλα μαθήματα.</p>
5^{ος} Άξονας: “Ιστορία τέχνης – Τεχνοτροπίες - Καλλιτέχνες”		
<p>Προσδιορίζουν την ιστορική περίοδο, και τον τόπο δημιουργίας, καθώς και στοιχεία τεχνοτροπίας ενός χαρακτηριστικού έργου που τους είναι γνωστό.</p> <p>Διακρίνουν σε ένα χαρακτηριστικό έργο τέχνης τις εμφανείς επιδράσεις που έχει δεχτεί.</p> <p>Συγκρίνουν έργα διαφορετικών εποχών ή πολιτισμών.</p> <p>Κατανοούν τη συνέχεια των εικαστικών τεχνών από εποχή σε εποχή.</p> <p>Αναγνωρίζουν τη σπουδαιότητα της βυζαντινής τέχνης ως ελληνικής θρησκευτικής τέχνης.</p> <p>Αναγνωρίζουν λίγα έργα και το όνομα ορισμένων κορυφαίων καλλιτεχνών της ιταλικής Αναγέννησης.</p> <p>Αναγνωρίζουν λίγα εξωευρωπαϊκά έργα τέχνης και να σέβονται την τέχνη κάθε πολιτισμού.</p> <p>Αναγνωρίζουν το όνομα και ένα αντιπροσωπευτικό έργο λίγων κορυφαίων μοντέρνων καλλιτεχνών.</p> <p>Αναγνωρίζουν, κατανοούν και εκτιμούν ορισμένες εκδηλώσεις της μοντέρνας τέχνης.</p> <p>Ενοποιούν και να συγκρίνουν διάφορες περιόδους της τέχνης με αφορμή ένα συγκεκριμένο θέμα.</p>	<p><i>Χαρακτηριστικά έργα τέχνης διαφόρων ιστορικών περιόδων, πολιτισμών, τεχνοτροπιών</i></p> <p><i>Βυζαντινή τέχνη</i></p> <p><i>Αναγέννηση</i></p> <p><i>Εξωευρωπαϊκή τέχνη</i></p> <p><i>Προκολομβιανή</i></p> <p><i>Ιαπωνική</i></p> <p><i>Αναφορές στη Μοντέρνα και Σύγχρονη τέχνη</i></p> <p><i>Θεματική Ιστορία Τέχνης</i></p> <p><i>Τοπίο</i></p> <p><i>Ανθρώπινο σώμα</i></p> <p><i>Νεκρές φύσεις</i></p>	<p>* Διδασκαλία εισαγωγικών στοιχείων της ιστορίας της Τέχνης με έμφαση στα μορφολογικά στοιχεία</p> <p>** Χρήση βιβλίων ιστορίας Τέχνης από τη σχολική βιβλιοθήκη.</p> <p>** Τα παιδιά μαθαίνουν να κρατούν γραπτές σημειώσεις με ιστορικά στοιχεία, με παρατηρήσεις και με σκέψεις τους για περιόδους της τέχνης, για έργα και για καλλιτέχνες και να γράφουν τις εντυπώσεις τους από μια επίσκεψη σε μουσείο ή σε πινακοθήκη.</p> <p>** Αναγνώριση διαφόρων επιδράσεων όπως: κοινωνικών, θρησκευτικών, πολιτικών κ.ά.</p> <p>** Δημιουργία έργου με σύγχρονο θέμα με την ενσωμάτωση στοιχείων από διαφορετικούς πολιτισμούς.</p> <p>* Ιδιαίτερη έμφαση στη μελέτη της βυζαντινής θρησκευτικής τέχνης από εκκλησίες, τοιχογραφίες, εικόνες, ψηφιδωτά, σκεύη.</p> <p>** Σύγκριση μιας σταυρόσχημης και μιας βασιλικής εκκλησίας.</p> <p>** Σύντομες αναφορές σ’ ένα-δύο έργα ζωγραφικής, γλυπτικής και αρχιτεκτονικής.</p> <p>** Σύντομες αναφορές σ’ ένα-δύο έργα διάφορων πολιτισμών και εποχών με παρουσίαση των κύριων γνωρισμάτων τους.</p> <p>** Σύντομες αναφορές σε λίγα έργα μοντέρνων και σύγχρονων καλλιτεχνών (δίνεται έμφαση στην κατανόησή τους).</p> <p>** Προσέγγιση της απόδοσης του φυσικού και του δομημένου τοπίου σε διάφορες εποχές ή τεχνοτροπίες.</p> <p>** Προσέγγιση της διαφορετικότητας στη παρουσίαση και στη χρήση του ανθρώπινου σώματος σε διάφορες εποχές ή τεχνοτροπίες.</p> <p>** Προσέγγιση του θέματος της νεκρής φύσης μέσα από διαφορετικά έργα.</p>
6^{ος} Άξονας: “Αισθητική – Κριτική – Ανάλυση έργου”		
<p>Χρησιμοποιούν με ευχέρεια στον προφορικό και στο γραπτό λόγο όλους τους απαραίτητους όρους για τις καλλιτεχνικές δραστηριότητές τους.</p>	<p><i>Ορολογία Τέχνης</i></p>	<p>** Οι μαθητές κρατούν ορισμένες σύντομες σημειώσεις για ορολογία, ανάλυση, απόψεις, ιδέες κτλ.</p> <p>** Ανάλυση έργων που αφορούν τις άλλες ενότητες, όπως ιστορία Τέχνης, μορφικά στοιχεία κ.ά.</p>
<p>Περιγράφουν με λεπτομέρειες αυτό που βλέπουν σε ένα έργο.</p>	<p><i>Ανάλυση έργου περιγραφική</i></p>	<p>** Ανάλυση μορφής και περιεχομένου.</p> <p>** Διευκόλυνση της ανάλυσης δίνοντας στα παιδιά</p>

<p>Προσδιορίζουν και χαρακτηρίζουν με επίθετα τα κύρια μορφικά στοιχεία του. Σχολιάζουν απλά το περιεχόμενο, το νόημα ή το μήνυμα ενός χαρακτηριστικού έργου. Εκφράζουν τη γνώμη τους για έργα και επιχειρηματολογούν για την ορθότητα τους. Κατανοούν απλά κείμενα για την τέχνη. Κρίνουν το έργο τους προσδιορίζοντας τα θετικά στοιχεία και τις πιθανές αδυναμίες του. Αποδέχονται την κριτική των άλλων για το έργο τους. Συμμετέχουν ευχαρίστως σε συζητήσεις γύρω από την τέχνη. Διακρίνουν ορισμένα χαρακτηριστικά που προσδιορίζουν το έργο τέχνης. Αναγνωρίζουν τη σπουδαιότητα και την αναγκαιότητα των τεχνών για τον άνθρωπο και την κοινωνία.</p>	<p>μορφολογική περιεχομένου, νοήματος προτιμήσεις, κρίσεις <i>Κριτικά κείμενα</i> <i>Αξιολόγηση και αυτοαξιολόγηση</i> <i>Η σπουδαιότητα της τέχνης</i> Τέχνη και Θρησκεία Τέχνη και Ηθική</p>	<p>πολλαπλές απαντήσεις σε κάθε ερώτηση. Τα παιδιά επιλέγουν αυτή που θεωρούν ορθή. * Δίνουμε στα παιδιά αξιολογικές κλίμακες με πολλαπλές απαντήσεις και επιλέγουν αυτή που θεωρούν ορθή. ** Μελέτη ορισμένων χαρακτηριστικών, απλών, σύντομων και κατανοητών κειμένων με σχόλια για έργα τέχνης ή για ζητήματα τέχνης από καλλιτέχνες ή από θεωρητικούς. ** Ανοιχτές συζητήσεις στην τάξη για το έργο του κάθε παιδιού. ** Διδασκαλία στοιχειώδους αισθητικής υπό μορφή ελεύθερης συζήτησης για τα χαρακτηριστικά της τέχνης και την αναγκαιότητά της. Οι συζητήσεις γίνονται είτε προγραμματισμένα είτε όχι, εφόσον δοθεί ευκαιρία. ** Διαχωρισμός θρησκευτικής - κοσμικής τέχνης, πώς εκφράζονται οι θρησκευτικές πεποιθήσεις σε έργα τέχνης διαφόρων εποχών (Ιστορία, Θρησκευτικά, Μουσική, Θέατρο). ** Συζήτηση για την τέχνη: η τέχνη διαπνέεται από το ωραίο, το καλό, το ηθικό, το θετικό. ** Σχόλια και αρνητικές παρατηρήσεις για τηλεοπτικά έργα βίας.</p>
--	--	--

Απαιτούμενος Χρόνος

Ο εκπαιδευτικός σε κάθε ωριαίο μάθημα ή σε κάθε ενότητα μαθημάτων επιλέγει κατά την κρίση του και συνδυάζει διάφορους άξονες περιεχομένων και στόχους. Στην ετήσια κατανομή του χρόνου του μαθήματος πρέπει να επιτυγχάνεται μια σχετική ισορροπία στην επιλογή των αξόνων περιεχομένων και των στόχων.

Προτεινόμενα διαθεματικά σχέδια εργασίας

Θέμα: Η πόλη μας. Συνθετική εργασία όπου εξετάζονται η σχέση του ανθρώπου με το χώρο, χώροι που σχετίζονται με τον πολιτισμό όπως μνημεία, μουσεία, καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, λαϊκή τέχνη, ιστορικά στοιχεία και τοπική ιστορία. Περιλαμβάνει ακόμα μελέτη και παρουσίαση σχετικών λογοτεχνικών έργων και δημιουργία λογοτεχνικών έργων σχετικών με ναούς, θρησκευτικές παραδόσεις, τον πολιούχο άγιο, οικολογία και λαϊκή τέχνη. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Χώρος, Πολιτισμός. **Προεκτάσεις** στη Γεωγραφία, Ιστορία, Λογοτεχνία, Θρησκευτικά, Οικιακή Οικονομία.

Θέμα: Η αισθητική της κίνησης. Εκπόνηση συνθετικής εργασίας για την τέχνη και τους δημιουργούς της δεκαετίας του '30 στην Ελλάδα. Περιλαμβάνει τη μελέτη και παρουσίαση έργων του Ρίτσου, Σεφέρη, Ελύτη, Εγγονόπουλου κ.ά., παρουσίαση ανάλογων έργων των Τσαρούχη, Γκίκα, Μόραλη κ.ά. και δημιουργία μαθητικών έργων, ακρόαση και μελέτη έργων συνθετών όπως ο Καλομοίρης, ο Βάρβογλης κ.ά. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Πολιτισμός, Αλληλεπίδραση. **Προεκτάσεις** στην Ιστορία, Λογοτεχνία, Μουσική, Θέατρο.

Θέμα: Πολιτισμός και Διατροφή. Συνθετική εργασία για τη σχέση των διαφόρων κοινωνικών ομάδων, πολιτισμών και εποχών με τη διατροφή ως κουλτούρα, τις διατροφικές συνήθειες και ανάγκες και τους παράγοντες που επιδρούν. Διερεύνηση θεμάτων όπως: θρεπτικές ουσίες, λίπη, δίαιτες, κοινωνικές και πολιτικές επιδράσεις, διατροφή – τρόφιμα, διαφήμιση, καταναλωτισμός, σχετικά ιστορικά έργα τέχνης, διατροφή και θρησκείες π.χ. νηστείες, λογοτεχνικά κείμενα σχετικά με το θέμα. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Πολιτισμός, Παράδοση, Επίδραση, Εξάρτηση. **Προεκτάσεις** στη Χημεία, Οικιακή Οικονομία, Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή, Εικαστικά, Θρησκευτικά, Γεωγραφία, Λογοτεχνία.

Διαθεματικότητα στα γνωστικά αντικείμενα

Ιστορία: Τέχνη των ψηφιδωτών, νωπογραφία, αγιογραφία, τέχνη του Ισλάμ, ανεικονική τέχνη.

Μαθηματικά: Πυραμίδα, κύλινδρος, κώνος, σφαίρα.

Φυσική: Μέτρο, μέτρηση, ζυγός, ακτινοβολία, φως.

Χημεία: Σύμβολα, τεχνολογία, Λαύριο, ρύπανση των νερών και του αέρα.

Γεωγραφία: Πόλεις της Ευρώπης, Μεσογειακοί Λαοί, Βαλκάνια.

Θρησκευτικά: Ιησούς, Θαύματα, Πάθη, Ανάσταση.

Αρχαία ελληνική Γραμματεία: Ηρόδοτος, Πέρσες, Περσικοί πόλεμοι, Λαοί Ανατολής.

Νεοελληνική Γλώσσα και Γραμματεία: Κριτική αποτίμηση, αξιολόγηση, καταλληλότητα λεξιλογίου, λογική

αιτιολόγηση.

Λογοτεχνία: Επτανησιακή σχολή, Γενιά του '30.

Ξένες γλώσσες: Ξενογλωσσικοί όροι.

Μουσική: Μουσική από χώρες της Λατινικής και Κεντρικής Αμερικής, Ασίας, Ελλάδας, μορφή, μοτίβο.

Οικιακή οικονομία: Ελληνική Λαϊκή Τέχνη, κατανάλωση, τρόφιμα, οικολογία.

Φυσική αγωγή: Αισθητική της κίνησης, σύγχρονη κολύμβηση, χορός.

ΤΑΞΗ Γ΄

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες	Ενδεικτικές Δραστηριότητες-οδηγίες
1^{ος} Άξονας: “ Σύνθετα υλικά, Μέσα, Τεχνικές”		
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να:</p> <p>Σχεδιάζουν και να ζωγραφίζουν με αυξάνουσα ικανότητα και ευαισθησία.</p> <p>Χρησιμοποιούν τρεις τουλάχιστον διαφορετικές τεχνικές και να αποδίδουν απλές χρωματικές ποιότητες με τόνους και με αποχρώσεις.</p> <p>Χρησιμοποιούν με ευχέρεια όλα τα απαραίτητα γεωμετρικά όργανα.</p> <p>Χρησιμοποιούν το χαρτί ως χρωματική επιφάνεια και ως κατασκευαστικό μέσο.</p> <p>Χρησιμοποιούν σύγχρονα μέσα παραγωγής εικόνας.</p> <p>Πειραματίζονται με νέα υλικά και μέσα.</p> <p>Οργανώνουν την πορεία των έργων τους.</p> <p>Επιλέγουν το κατάλληλο υλικό για τη μορφοποίηση της ιδέας τους και χρησιμοποιούν με ευχέρεια τα κατάλληλα εργαλεία.</p> <p>Ερευνούν διάφορες πηγές και να επιλέγουν τεχνικές, τις οποίες να δοκιμάζουν σε έργα τους.</p>	<p><i>Υλικά σχεδίου και ζωγραφικής</i></p> <p><i>Γεωμετρικά όργανα</i></p> <p><i>Χαρτόνια, χαρτιά διάφορα</i></p> <p><i>Φωτογραφική μηχανή</i></p> <p><i>Βίντεο</i></p> <p><i>Η/Υπολογιστής</i></p> <p><i>Πειραματισμοί</i></p> <p><i>Οργάνωση, μέθοδος</i></p> <p><i>Ποικίλα υλικά και εργαλεία</i></p> <p><i>Πηγές</i></p>	<p>* Επιλογή και εκμάθηση των υλικών, των μέσων και των τεχνικών που θα χρησιμοποιηθούν για τις προτεινόμενες στον τέταρτο άξονα, μορφές των εικαστικών τεχνών.</p> <p>* Οργάνωση εργαστηρίου.* Εκτός από τα κοινά για όλους τους μαθητές υλικά γίνεται ενημέρωση για ποικίλα άλλα υλικά σχεδίου και ζωγραφικής, ώστε να μπορούν να επιλέγουν ό,τι τυχόν τους ενδιαφέρει.</p> <p>** Χρήση κατάλληλων γεωμετρικών οργάνων ανάλογα με το προτεινόμενο θέμα.</p> <p>** Χαρτόνια και χαρτιά για σχέδια, μακέτες και κατασκευές.</p> <p>** Εκμάθηση της χρήσης της σύγχρονης τεχνολογίας στην παραγωγή εικόνας με διάφορους τρόπους, και της χρήσης λογισμικού για σχέδιο και ζωγραφική, εφόσον υπάρχουν στη διάθεση των μαθητών.</p> <p>** Παροχή και χρήση ποικίλων και πρωτότυπων υλικών και μέσων.</p> <p>** Χρήση ποικίλων υλικών, όπως: σύρματος, ξύλου, γύψου, φύλλου χαλκού, φύλλου αλουμινίου, χαντρών, κολλών, πλαστικών, άχρηστων υλικών.</p> <p>** Ασκήσεις με διάφορες τεχνικές.</p>
2^{ος} Άξονας: “Μορφικά στοιχεία”		
<p>Μορφοποιούν τα έργα τους χρησιμοποιώντας ποικίλα μορφικά στοιχεία.</p> <p>Επιχειρούν τον προσδιορισμό του φωτός των έργων τους και τη φωτιστικότητα με λίγους τόνους.</p> <p>Διακρίνουν τη δομή και τη σύνθεση σ' ένα έργο τέχνης.</p> <p>Προσέχουν τη σύνθεση του έργου τους.</p> <p>Χρησιμοποιούν στα έργα τους μορφικά στοιχεία με τέτοιο τρόπο, ώστε να δίνουν την ψευδαίσθηση της κίνησης, της έντασης, της δυναμικής.</p> <p>Προσθέτουν το στοιχείο της πραγματικής κίνησης σε εικαστικά έργα.</p>	<p><i>Φως</i></p> <p><i>Φωτοσκιάσεις</i></p> <p><i>Σύνθεση – δομή</i></p> <p><i>Κίνηση</i></p> <p><i>Δυναμική</i></p> <p><i>Ένταση</i></p> <p><i>Όγκος</i></p> <p><i>Χώρος</i></p> <p><i>Βάθος</i></p> <p><i>Αναφορά σε λίγα μορφικά στοιχεία της φωτογραφίας, του βίντεο, του κινηματογράφου</i></p>	<p>* Συμπλήρωση της διδασκαλίας των μορφικών στοιχείων με κατάλληλα παραδείγματα από έργα τέχνης, με ασκήσεις και με εφαρμογή σε έργα των μαθητών.</p> <p>δημιουργία έργων με διαφορετικούς φωτισμούς.</p> <p>** Χρησιμοποίηση θερμών - ψυχρών χρωμάτων στις σκιές.</p> <p>* Οργάνωση της εικόνας.</p> <p>* Διδασκαλία και εφαρμογή στοιχείων σύνθεσης, όπως: ισορροπίας χρώματος, σχήματος, φωτός, υψής.</p> <p>** Ασκήσεις μεταφοράς εννοιών του φυσικού κόσμου σε εικαστικό έργο (Φυσική, Χημεία, Βιολογία).</p> <p>* πραγματική κίνηση σε μομπίλ, σε κατασκευές ή σε βίντεο.</p>

<p>Αποδίδουν ευκρινώς τον όγκο, το χώρο και το βάθος με ποικίλους τρόπους.</p> <p>Κατανοούν ορισμένα χαρακτηριστικά μορφικά στοιχεία της φωτογραφικής και της κινηματογραφικής γλώσσας.</p>		<p>** Ασκήσεις και έργα με έμφαση στον όγκο, στο χώρο, στο βάθος (Γεωμετρία).</p> <p>* Πρώτη επαφή με μορφικά στοιχεία: πλάνο, χρόνος, (διάρκεια) μοντάζ, ήχος, οπτική γωνία, κίνηση μηχανής, κίνηση εικόνας.</p>
3^{ος} Αξονας: "Θέμα – Περιεχόμενο - Νόημα"		
<p>Αντλούν ιδέες από ποικίλα ερεθίσματα.</p> <p>Προσδίδουν στο έργο τους περιεχόμενο και νόημα.</p> <p>Μεταδίδουν ένα μήνυμα μέσα από το έργο τους.</p> <p>Αντιλαμβάνονται ότι η δημιουργία ενός εντύπου μπορεί να έχει αισθητική διάσταση.</p> <p>Σχολιάζουν και να προτείνουν ορισμένους τρόπους ένδυσης.</p> <p>Εμπνέονται από τις εκφραστικές και τις επικοινωνιακές δυνατότητες των σύγχρονων μέσων και να βρίσκουν κατάλληλα θέματα για να τα αποδώσουν με τη χρήση τους.</p> <p>Αντλούν ιδέες από τη μοντέρνα τέχνη και να δημιουργούν έργα με συγκεκριμένη τεχνοτροπία.</p> <p>Επιλέγουν οι ίδιοι το θέμα τους.</p>	<p>Θέματα από:</p> <p><i>Συνθέσεις αντικειμένων, τοπία, φωτογραφίες, γεγονότα, αθλητισμό, αυτοκίνητα</i></p> <p>Θέματα από γραφιστική</p> <p>Θέματα από μόδα</p> <p>Θέματα κατάλληλα για φωτογραφίες, βίντεο ή Η/Υ</p> <p>Θέματα:</p> <p><i>ρομαντικά</i></p> <p><i>ιμπρεσιονιστικά</i></p> <p><i>υπερρεαλιστικά</i></p> <p><i>ανεικονικά</i></p> <p><i>ελεύθερα θέματα</i></p>	<p>* Πρόταση δημιουργικής πορείας του μαθητικού έργου: α) ιδέα, β) έρευνα σε έργα καλλιτεχνών με το ίδιο θέμα, γ) επιλογή μέσου, δ) πραγματοποίηση</p> <p>** Δημιουργία σειράς έργων με το ίδιο αντικείμενο.</p> <p>** Γραφιστική όπως: γράμματα και αριθμοί, στήσιμο σελίδας, εξώφυλλα, αφίσες εμπορικές ή πολιτιστικές κ.ά.</p> <p>** Σκαρίφημα ενός πρωτότυπου ενδύματος ή υποδήματος.</p> <p>** Θέματα όπως: ρεπορτάζ, στιγμιότυπα, διηγήσεις, απλά σενάρια κ.ά.</p> <p>** Μελέτη μοντέρνων έργων, κατανόηση των ιδιαίτερων στοιχείων που προσδιορίζουν την τεχνοτροπία (ύφος) τους και εφαρμογή σε έργα μαθητών.</p>
4^{ος} Αξονας: "Μορφές εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών"		
<p>Δημιουργούν εικόνες με αύξουσα ευχέρεια.</p> <p>Σχεδιάζουν εκ του φυσικού μια σύνθεση αντικειμένου με πιστότητα.</p> <p>Προσχεδιάζουν, να υλοποιούν, να βελτιώνουν, ύστερα από συζητήσεις και να εκθέτουν ένα έργο τους.</p> <p>Ζωγραφίζουν επιλέγοντας από διάφορες τεχνικές την καταλληλότερη για την ιδέα τους.</p> <p>Χρησιμοποιούν μια εικόνα, για να προβάλουν ένα συγκεκριμένο μήνυμα.</p> <p>Κατανοούν τις διαφορές και τις ομοιότητες των Καλών και των Εφαρμοσμένων Τεχνών.</p> <p>Προτείνουν ενδυματολογικές ιδέες.</p> <p>Δημιουργούν μικροσυνθέσεις από διάφορα υλικά οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως κόσμημα.</p> <p>Δημιουργούν τέχνη χρησιμοποιώντας σύγχρονα μέσα παραγωγής εικόνας.</p> <p>Δημιουργούν αισθητικές μορφές στο χώρο συνδυάζοντας και συναρμολογώντας άχρηστα αντικείμενα.</p> <p>Παρεμβαίνουν αισθητικά στο χώρο του σχολείου ή της γειτονιάς.</p>	<p>Σχέδιο</p> <p>Ζωγραφική</p> <p>Σχέδιο γραφιστικής</p> <p>Αφίσες</p> <p>Βιομηχανικό σχέδιο (ντιζάιν)</p> <p>Σχέδιο μόδας</p> <p>Κόσμημα</p> <p>Φωτογραφία</p> <p>- βίντεο</p> <p>- ψηφιακή εικόνα</p> <p>Πολυμέσα</p> <p>Ασαμπλάζ</p> <p>Παρεμβάσεις στο χώρο</p> <p>Έντυπο</p> <p>Σχεδιασμός ρούχων</p>	<p>** Δημιουργία έργων δύο και τριών διαστάσεων και έργων με κίνηση.</p> <p>** Δημιουργία έργων ποικίλων μορφών και τεχνικών.</p> <p>* Χρήση προσχεδίων και σημειώσεων.</p> <p>** Έκθεση των έργων.</p> <p>** Στήσιμο εντύπων.</p> <p>** Δημιουργία εικονογραφημένου βιβλίου - ομαδική εργασία.</p> <p>** Δημιουργία αφίσας με πολιτιστικό ή με εμπορικό μήνυμα.</p> <p>** Συνδυασμός εικόνας και γραμμάτων με αισθητικό αποτέλεσμα.</p> <p>** Σχεδιασμός προτάσεων για την αισθητική βελτίωση απλών εμπορικών προϊόντων π.χ. (επέμβαση στη φωτοτυπία της εικόνας μιας καρέκλας).</p> <p>** Σκαρίφημα ενός πρωτότυπου ενδύματος ή υποδήματος (π.χ. μια αποκριάτικη στολή).</p> <p>** Σχέδιο ή κατασκευή παραδοσιακού ή μοντέρνου κοσμήματος.</p> <p>** Συνδυασμός φωτογραφιών, φωτοτυπιών, ψηφιακών εικόνων, προβολών, κ.ά. σε ενιαίο αισθητικό αποτέλεσμα.</p> <p>** Δημιουργία τοιχογραφιών, αναγλύφων, κατασκευή ή συναρμογή μεγάλου μεγέθους, διακοσμήσεις, δένδροφυτεύσεις.</p>

5^{ος} Αξονας: "Ιστορία τέχνης και πολιτισμού, Τεχνοτροπίες - Καλλιτέχνες"		
<p>Προσδιορίζουν την ιστορική περίοδο και τον τόπο δημιουργίας, καθώς και τα στοιχεία τεχνοτροπίας ενός χαρακτηριστικού έργου που του είναι γνωστό και με βάση αυτό να αναγνωρίζουν παρόμοια άγνωστα έργα.</p> <p>Διακρίνουν σε ένα έργο τέχνης θρησκευτικές, κοινωνικές, πολιτικές και διαπολιτισμικές επιδράσεις και κλιματολογικές επιρροές.</p> <p>Κάνουν συγκρίσεις αντιπαραθέτοντας έργα διαφορετικών εποχών και να εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές.</p> <p>Κατανοούν τη συνέχεια των εικαστικών Τεχνών.</p> <p>Γνωρίζουν λίγα έργα και το όνομα ορισμένων κορυφαίων καλλιτεχνών του 19ου και 20ού αιώνα.</p> <p>Γνωρίζουν, να κατανοούν και να εκτιμούν ορισμένες εκδηλώσεις της μοντέρνας τέχνης.</p> <p>Γνωρίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά ορισμένων μοντέρνων τεχνοτροπιών.</p> <p>Εμβαθύνουν, να ενοποσιούν και να συγκρίνουν διάφορες περιόδους της τέχνης με αφορμή ένα συγκεκριμένο θέμα.</p>	<p>18^{ος} - 19^{ος} αιώνας</p> <p><i>Μπαρόκ</i></p> <p><i>Νεοκλασικισμός</i></p> <p><i>Ρομαντισμός</i></p> <p><i>Ιμπρεσιονισμός</i></p> <p>20^{ός} αιώνας(έως το 1930)</p> <p><i>Κυβισμός</i></p> <p><i>Σουρεαλισμός</i></p> <p><i>εξπρεσιονισμός</i></p> <p><i>Αναφορές στη σύγχρονη Τέχνη</i></p> <p><i>Θεματική Ιστορία Τέχνης</i></p> <p><i>Το περιβάλλον</i></p> <p><i>Τα ανεικονικά έργα</i></p>	<p>* Έμφαση στα μορφολογικά στοιχεία του έργου τέχνης.</p> <p>* Χρήση βιβλίων ιστορίας Τέχνης, άρθρων, καταλόγων εκθέσεων (πηγές).</p> <p>* Χρήση σημειώσεων.</p> <p>** <i>Σύνδεση έργων με μεγάλα ιστορικά γεγονότα, εφόσον αυτά είναι καθοριστικά στην τεχνοτροπία ή στη θεματολογία.</i></p> <p>* Έμφαση στην τέχνη του 20ού αιώνα και σε έργα ορισμένων κορυφαίων καλλιτεχνών.</p> <p>* Σύντομες αναφορές σε έργα ζωγραφικής, γλυπτικής και αρχιτεκτονικής.</p> <p>* Σύντομες αναφορές σε ένα-δύο σύγχρονα έργα για την κατανόηση της συνέχειας του μοντέρνου προβληματισμού</p> <p>* αναφορές στην ελληνική τέχνη της αντίστοιχης περιόδου (σχολή Μονάχου κ.ά.).</p> <p>** Συγγραφή από τους μαθητές ενός σύντομου άρθρου για ένα έργο, έναν καλλιτέχνη, μια τεχνοτροπία ή μια Περίοδο.</p> <p>* Αναφορά στην έννοια του περιβάλλοντος χώρου στη ζωγραφική, στη γλυπτική, στην αρχιτεκτονική μέχρι τα «περιβάλλοντα» ως σύγχρονη εικαστική μορφή.</p> <p>** Ανεικονικά έργα από τα πρωτόγονα μέχρι τον αφηρημένο εξπρεσιονισμό και τις κατασκευές, με λίγα χαρακτηριστικά έργα - παραδείγματα.</p>
6^{ος} Αξονας: "Αισθητική – Κριτική, Θεωρία τέχνης – Ανάλυση έργου"		
<p>Χρησιμοποιούν με ευχέρεια στον προφορικό και στο γραπτό λόγο όλους τους απαραίτητους όρους για τις καλλιτεχνικές δραστηριότητές τους, να γνωρίζουν τη σημασία τους.</p> <p>Περιγράφουν με λεπτομέρειες ένα έργο, να προσδιορίζουν με χαρακτηρισμούς και με επίθετα τα μορφικά στοιχεία του.</p> <p>Κατανοούν και να σχολιάζουν το περιεχόμενο, το νόημα, το μήνυμα ενός έργου και να το ερμηνεύουν.</p> <p>Κατανοούν και να σχολιάζουν απλά κείμενα για την τέχνη.</p> <p>Κρίνουν τα έργα τους, τα έργα των συμμαθητών τους και έργα τέχνης επιχειρηματολογώντας.</p> <p>Συμμετέχουν ευχαρίστως σε συζητήσεις γύρω από την τέχνη, έχουν απόψεις και τις υποστηρίζουν.</p> <p>Εξηγούν πώς το ίδιο θέμα αποδίδεται με διαφορετικά μέσα στις διάφορες τέχνες.</p> <p>Εξηγούν απλά τον επικοινωνιακό χαρακτήρα του έργου τέχνης.</p> <p>Εξηγούν απλά τη σχέση της τέχνης με διάφορες εκδηλώσεις του ανθρώπου.</p>	<p><i>Ορολογία τέχνης</i></p> <p><i>Ανάλυση και ερμηνεία έργου τέχνης</i></p> <p><i>επιδράσεις</i></p> <p><i>συγκρίσεις</i></p> <p><i>Κριτική-αξιολόγηση</i></p> <p><i>Αισθητικές αξίες και ποιότητες</i></p> <p><i>Ομοιότητες και διαφορές των Καλών Τεχνών</i></p> <p><i>Σχέση δημιουργού, έργου και θεατή</i></p> <p><i>Σχέση τέχνης και καθημερινής ζωής</i></p> <p><i>Σχέση τέχνης και ιδεολογίας</i></p>	<p>** Χρήση σύντομων σημειώσεων.</p> <p>** Ανάλυση έργων που σχετίζονται με τις υπόλοιπες ενότητες.</p> <p>** Συστηματική ανάλυση έργου.</p> <p>** Σύντομη γραπτή ερμηνεία μετά από ανάλυση ενός έργου στη τάξη.</p> <p>** Συγκρίσεις έργων του ίδιου καλλιτέχνη ή του ίδιου ύφους ή της ίδιας ή άλλης εποχής.</p> <p>** Κείμενα τέχνης, κατανοητές κριτικές, άρθρα, παρουσιάσεις έργων ή εκθέσεων σε εφημερίδες, περιοδικά, καταλόγους.</p> <p>** Συγγραφή από τους μαθητές ενός σύντομου άρθρου με την εντύπωσή τους από μια έκθεση έργων τέχνης.</p> <p>** <i>Διδασκαλία στοιχειώδους αισθητικής υπό μορφή ελεύθερων ή οργανωμένων συζητήσεων για τα χαρακτηριστικά της τέχνης και αργότερα για τις σχέσεις της με άλλες εκδηλώσεις του ανθρώπου.</i></p> <p>* Απλοί ορισμοί αισθητικών αξιών, όπως το ωραίο και το υψηλό, με κατανοητά παραδείγματα από έργα τέχνης και από τη φύση.</p> <p>* Το κοινό και ο δημιουργός επικοινωνούν μέσα από το έργο τέχνης και την αισθητική εμπειρία.</p> <p>** Ανάδειξη του ρόλου της τέχνης στη ζωή μέσα από το τραγούδι, το χορό, τον κινηματογράφο,</p>

		την ποίηση. * Το έργο τέχνης συχνά εκφράζει εμφανώς συγκεκριμένη ιδεολογία.
--	--	--

Απαιτούμενος Χρόνος

Ο εκπαιδευτικός σε κάθε ωριαίο μάθημα ή σε κάθε ενότητα μαθημάτων επιλέγει κατά την κρίση του και συνδυάζει διάφορους άξονες περιεχομένων και στόχους. Στην ετήσια κατανομή του χρόνου του μαθήματος θα πρέπει να υπάρχει τελικώς μια σχετική ισορροπία στην επιλογή των αξόνων περιεχομένων και των στόχων.

Προτεινόμενα διαθεματικά σχέδια εργασίας

Θέμα: Μηχανές. Συνθετική εργασία για ενός είδους μηχανή ή μηχανισμό, για ομάδες μηχανών ή γενικώς για μηχανές (συγκρίσεις, πλεονεκτήματα, σχέσεις με τον άνθρωπο και με τη φύση, εργονομία, κοινωνικές επιδράσεις, επιπτώσεις κ.ά.) με δραστηριότητες σχετικές με τους νόμους στους οποίους βασίζεται η λειτουργία των μηχανών, απλό σχεδιασμό και μελέτη κατασκευής και λειτουργίας, απλές μαθηματικές επεξεργασίες – εφαρμογές, ιστορική διάσταση και εξέλιξη, κοινωνικές μεταβολές, ντιζάιν, κατασκευές, έργα τέχνης με μηχανές, πληροφορίες, επεξεργασία, μεταφράσεις, ξενόγλωσσους όρους. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Πολιτισμός, μεταβολή, κοινωνία, οργάνωση, σύστημα. **Προεκτάσεις** στη Φυσική, Μαθηματικά, Ιστορία, Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή, Ιστορία, Πληροφορική, Ξένες Γλώσσες.

Θέμα: Εικαστικά επαγγέλματα. Συνθετική εργασία για επαγγέλματα, όπως του γραφίστα, γλύπτη, αγιογράφου, φωτογράφου κ.τ.λ. κάτω από κοινωνική, οικονομική, ιστορική ή άλλη διάσταση. Η εργασία μπορεί να περιλαμβάνει συνεντεύξεις, επισκέψεις, φωτογραφίες, διερευνήσεις, παραγωγή κειμένων, παρουσιάσεις, εκθέσεις κ.ά. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** άτομο – κοινωνία, πολιτισμός, παράδοση, οργάνωση, εξάρτηση κλπ. **Προεκτάσεις** στο ΣΕΠ, Πληροφορική, Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή.

Θέμα: Μοντέλα και μοντελοποίηση. Σχεδιασμός και κατασκευή μοντέλων και εποπτικών υλικών για την προσέγγιση διαφόρων θεμάτων. **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Αλληλεπίδραση, εξάρτηση, σύστημα, νόμος κλπ. **Προεκτάσεις** στη Φυσική, Βιολογία (διδασκαλία εννοιών που διευκολύνονται από μοντελοποίηση) και Καλλιτεχνικά (Εικαστικά) (για το σχεδιασμό και την κατασκευή).

Θέμα: Σχέσεις τεχνών. Συνθετικές εργασίες με πολύπλευρη επεξεργασία δύο ή περισσότερων μορφών τέχνης με κοινό θέμα – περιεχόμενο (π.χ. παραδοσιακός γάμος, αγάπη, ιδανικά, πόλεμος για την ελευθερία, σχολική γιορτή κ.τ.λ.). Μορφές τέχνης είτε από μαθήματα είτε από δραστηριότητες όπως «Λογοτεχνία», «Εικαστικά», «Μουσική», «Χορός», «Θέατρο», «Τραγούδι», «Κινηματογράφος». **Θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες:** Πολιτισμός, Αλληλεπίδραση, κλπ. **Προεκτάσεις** στη Λογοτεχνία, Μουσική, Θέατρο.

Διαθεματικότητα στα γνωστικά αντικείμενα

Ιστορία: Μπαρόκ, Κλασικισμός, Ρομαντισμός, 20ος αιώνας.

Μαθηματικά: Συμμετρία, στροφή, αναλογία.

Βιολογία: Υγεία, κάπνισμα, αλκοόλ, νερό.

Φυσική: Μηχανές, κίνηση, δυνάμεις, βάρος.

Σ.Ε.Π.: Γραφίστας, φωτογράφος, γλύπτης.

Ξένες γλώσσες: Επεξεργασία ξενόγλωσσου κειμένου με θέμα από τις Εικαστικές Τέχνες (επίσκεψη μουσείου, πόλης κ.τ.λ.), ξενόγλωσσοι όροι (π.χ. impressionism).

Θρησκευτικά: Η Εκκλησία, το κάλλος.

Νεοελληνική γλώσσα και Γραμματεία: Κατανόηση κειμένου, περιγραφή και ανάλυση έργου, προφορική έκφραση, παραγωγή γραπτών κειμένων.

Πληροφορική: Λογισμικό για σχέδιο και ζωγραφική.

Μουσική: Ρομαντισμός, Ιμπρεσιονισμός, ρυθμός, ηχόχρωμα.

Κοινωνική και πολιτική αγωγή: Περιβάλλον, κουλτούρα - υποκουλτούρα, κοινωνικές μεταβολές, κοινωνικά προβλήματα, Green Peace.

Φυσική αγωγή: Ρυθμική, ενόργανη, καλλιτεχνική γυμναστική.

3. Διδακτική μεθοδολογία

Τα «Εικαστικά» είναι ένα πολύπλευρο και πολυδιάστατο μάθημα, που απαιτεί δραστήριο και δημιουργικό εκπαιδευτικό, αλλά και μαθητές με τα ίδια χαρακτηριστικά.

Ο εκπαιδευτικός Τέχνης οφείλει να προγραμματίζει τις ετήσιες δραστηριότητες εντός και εκτός της τάξης, να προγραμματίζει εγκαίρως τις ενότητες μαθημάτων με κοινό θέμα και να προετοιμάζει κάθε μάθημα. Επίσης, θα πρέπει να έχει υπόψη του τα Προγράμματα Σπουδών των προηγούμενων και των επόμενων τάξεων, ώστε να υπάρχει συνέχεια και οργανική ενότητα από χρονιά σε χρονιά στη διδασκαλία του.

Η χρήση βιβλίου μαθητή και ποικίλων άλλων διδακτικών και εποπτικών υλικών σε καμιά περίπτωση δεν πρέπει να καταστήσει το μάθημα των Εικαστικών βιβλιοκεντρικό. Η οργάνωση του εργαστηρίου, με τα απαραίτητα σε κάθε διδακτική ώρα υλικά για τον εκπαιδευτικό και για τα παιδιά, και παράλληλα η οργάνωση παράλληλων δραστηριοτήτων συμβάλλουν στην ολοκληρωμένη διεξαγωγή του μαθήματος.

Ο εκπαιδευτικός πρέπει να μεριμνά για τον εξοπλισμό του εργαστηρίου και για τον εμπλουτισμό της βιβλιοθήκης τέχνης και να ανανεώνει το διδακτικό και το εποπτικό υλικό.

Επίσης, πρέπει να συνδέει ποικιλοτρόπως το σχολικό εργαστήριο με επαγγελματικά εργαστήρια Καλών και Εφαρμοσμένων Τεχνών, όπως με εργαστήρια κεραμικής, υφαντικής, αργυροχοΐας, ξυλογλυπτικής, με βιοτεχνίες και με βιομηχανίες ρούχων, επίπλων, χρηστικών αντικειμένων κ.ά., και να οργανώνει επισκέψεις, διαλέξεις, εργασίες και έρευνες σχετικά με το μάθημά του.

Ακόμα, θα πρέπει να αξιοποιεί τις καθημερινές δημιουργίες έργων από τα παιδιά με τη διοργάνωση εκθέσεων και να επιβραβεύει τις προσπάθειές τους, ανατροφοδοτώντας θετικά τη δημιουργική διαδικασία.

Ο περιορισμένος από το ωρολόγιο πρόγραμμα χρόνος του μαθήματος οδηγεί στην επιλογή ορισμένων θεμάτων από το πρόγραμμα σπουδών, στα οποία ο καθηγητής θα εμβαθύνει ανάλογα με τα ενδιαφέροντα των παιδιών και το προσωπικό πρόγραμμά του, ενώ άλλα θα τα διδάξει χωρίς να επεκταθεί ιδιαίτερα.

Μικρό μέρος του ΑΠΣ μπορεί να παραλειφθεί εντελώς και να αντικατασταθεί με καλλιτεχνικά θέματα τοπικού ή άλλου χαρακτήρα.

Μία ή δύο ώρες εργασίας στο σπίτι και γενικά εκτός σχολείου την εβδομάδα από τους μαθητές θα αυξήσουν την έκταση, την ποιότητα και την ποσότητα των αποτελεσμάτων.

Η θεωρητική διδασκαλία και ενασχόληση δε θα πρέπει να έχει γνωσιολογικό χαρακτήρα, αλλά να ενισχύει την κατανόηση θεμάτων τέχνης και να ολοκληρώνει τη δημιουργική πράξη.

Η διαθεματική προσέγγιση στο επίπεδο του ΑΠΣ σημαίνει οριζόντια σύνδεση και οργάνωση, έτσι που η επεξεργασία θεμάτων ή εννοιών που ανήκουν σε διαφορετικούς τομείς να γίνεται με τρόπο που να προσδιορίζονται οι σχέσεις και να αναδεικνύονται τα σημεία τομής τους.

Στο πλαίσιο της διαθεματικότητας κάθε μάθημα του σχολείου που χρειάζεται την *Εικόνα* (φωτογραφία, σκίσο, σχέδια κ.λπ.) μπορεί να συνεργαστεί με το μάθημα των Εικαστικών (Καλλιτεχνικών).

Η Τέχνη από τη δική της πλευρά μπορεί να ενταχθεί με πολλούς τρόπους στις δραστηριότητες των άλλων μαθημάτων. Το μάθημα των Εικαστικών μπορεί να αντλήσει *ιδέες, θέματα και περιεχόμενο* για δημιουργία έργων τέχνης, εργασιών ή projects από όλα τα μαθήματα του σχολείου.

Για παράδειγμα: Με τα Θρησκευτικά:

πρακτική: Βυζαντινή τέχνη, Εκκλησιαστική τέχνη, αγιογραφία, τέμπλα, ξυλογλυπτική, Ευαγγελιοκαλύμματα, Ιερή τέχνη άλλων λαών κτλ.

θεωρία: Ηθική, καλό, ωραίο, ιδεολογία, θρησκευτικότητα, Ιστορία θρησκειών, θρησκευτική τέχνη, κοσμική τέχνη κτλ.

Ορισμένοι από τους μαθητές μπορεί να ενδιαφερθούν για συνθετικές εργασίες, τις οποίες είτε προτείνει ο καθηγητής είτε προτείνουν οι ίδιοι. Αυτοί οι μαθητές ακολουθούν σε γενικές γραμμές το κοινό με τους άλλους ΑΠΣ και εμβαθύνουν περισσότερο στο θέμα που τους ενδιαφέρει. Προτρέπουμε τα παιδιά να συζητούν και επιλέγουν θέματα για συνθετικές εργασίες (projects). Τα παιδιά, αφού επιλέξουν το θέμα και διατυπώσουν τις ιδέες τους, διαμορφώνουν ένα γενικό σχέδιο εργασίας, χωρίζονται σε ομάδες, αναζητούν, συλλέγουν και αξιοποιούν απλές πληροφορίες και υλικό, υλοποιούν το πρόγραμμά τους, συζητούν και προσαρμόζουν αναλόγως την πορεία τους και ολοκληρώνουν αξιολογώντας το τελικό αποτέλεσμα. Ο διδάσκων βοηθά και συμβουλεύει όπου είναι απαραίτητο.

Γενικά, η Τέχνη είναι πρόσφορο μέσο διαθεματικής προσέγγισης της γνώσης. Ειδικότερα όμως, η διαθεματικότητα ως επεξεργασία κοινών θεμάτων διδασκαλίας και μάθησης, των Εικαστικών με άλλα αντικείμενα του σχολείου, περιλαμβάνεται οπωσδήποτε στον ετήσιο προγραμματισμό του μαθήματος των Εικαστικών σε μια έκταση 10% περίπου του ετήσιου Προγράμματος Σπουδών. Οι μαθητές οργανώνουν τις διαθεματικές εργασίες τους με τη βοήθεια του διδάσκοντος ή και των άλλων διδασκόντων που εμπλέκονται στο υπό επεξεργασία διαθεματικό αντικείμενο.

Η διαθεματικότητα μπορεί να συμπεριλάβει δύο ή περισσότερα γνωστικά αντικείμενα. Οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν αυτά τα γνωστικά αντικείμενα είναι καλό να συνεργάζονται όταν πρόκειται για συνθετότερη επεξεργασία διαθεματικών θεμάτων.

Η έκταση και η ποικιλία της προσφερόμενης διδακτέας ύλης και της διαθεματικότητας στο παρόν ΑΠΣ είναι μεγάλη για ένα μονόωρο μάθημα. Ο εκπαιδευτικός επιλέγει, από την παρούσα ύλη και με κριτήριο το εφικτό, τα προς επεξεργασία θέματα τα οποία στα πλαίσια του ΑΠΣ, μπορούν να ποικίλουν από τάξη σε τάξη, από χρονιά σε χρονιά και από σχολείο σε σχολείο.

Σε κάθε ενότητα μαθημάτων, και όχι απαραίτητα σε μία διδακτική ώρα, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να προσεγγίζει το θέμα της ενότητας από πολλές πλευρές, ιστορική, αισθητική, θεωρητική, πρακτική και τα λοιπά, ώστε να επιτυγχάνεται σφαιρικότητα και ισορροπία.

Το παρόν ΑΠΣ δεν προτείνει στενά καθορισμένη ύλη χωρισμένη σε ωριαία μαθήματα. Προσφέρει άξονες περιεχομένων που συνδυάζει κατά την κρίση του ο εκπαιδευτικός. Οι άξονες είναι ταξινομημένοι ενδεικτικά από το γενικό στο ειδικό και από το συγκεκριμένο στο αφηρημένο. Αυτοί όμως δε διδάσκονται ανεξάρτητα ο ένας από τον άλλο. Σε κάθε θέμα διδασκαλίας διαπλέκονται πολλά στοιχεία από τα περιεχόμενα και τους στόχους άλλων αξόνων, πράγμα που επιτρέπει στον εκπαιδευτικό να διδάξει τους άξονες με τη σειρά που εκείνος επιλέγει.

Σε κάθε ωριαίο μάθημα η διδασκαλία πρέπει να είναι τόση, ώστε να αφήνει μεγάλο χρονικό περιθώριο στα παιδιά για δραστηριότητες, για επεμβάσεις και συζητήσεις, για σχόλια, για οδηγίες, για κρίσεις έργων και εργασιών, καθώς και για την παρακολούθηση της πορείας των μαθητών και τον προγραμματισμό των επόμενων μαθημάτων.

Η διδασκαλία, που είναι συνήθως ομαδική, θα πρέπει συχνά να εξατομικεύεται, για να ενισχύει τους αδύνατους, αλλά και να καθοδηγεί και να συμβουλεύει τους τυχόν ταλαντούχους.

Η ύπαρξη βιβλιοθήκης τέχνης και άλλων δημιουργικών γωνιών - εργαστηρίων μέσα στην αίθουσα επιτρέπουν σε ομάδες παιδιών να εργάζονται ταυτόχρονα με την υπόλοιπη τάξη.

Η διδασκαλία πρέπει να βασίζεται στις προηγούμενες γνώσεις των μαθητών αλλά και στις πιθανώς λανθασμένες αντιλήψεις τους για θέματα Τέχνης να παίρνει αφορμή από τη διδασκαλία άλλων μαθημάτων, από τα ενδιαφέροντα των παιδιών, από σχέσεις, από γεγονότα, από συγκρούσεις, και γενικά από την Τέχνη και τη ζωή εντός και εκτός σχολείου.

Οι σχολικές γιορτές θα πρέπει να γίνουν αφορμή ομαδικής πολύπλευρης καλλιτεχνικής συνεργασίας, πρωτότυπων εκδηλώσεων, υπεύθυνης προετοιμασίας και κυρίως καλαίσθητου αποτελέσματος.

Παρά το γεγονός ότι το μάθημα έχει έναν ελεύθερο χαρακτήρα, που αφήνει περιθώριο στο τυχαίο και στο αυθόρμητο, πρέπει να κτίζεται σε μία επιστημονικά προγραμματισμένη διδακτική και μαθησιακή πορεία, για να έχουμε τα καλύτερα αποτελέσματα με το μικρότερο κόπο.

Κάθε καλλιτέχνης εκπαιδευτικός, όποια εικαστική ειδίκευση και να έχει, θα πρέπει να διδάσκει επιμορφούμενος όλες τις μορφές των Εικαστικών Τεχνών που προβλέπονται από το ΑΠΣ.

4. Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή είναι αναπόσπαστο μέρος της διδακτικής διαδικασίας και πρέπει να αποτελεί για το μαθητή νέα αφετηρία και ενθάρρυνση. Αξιολογούμε συνεκτιμώντας όλα τα χαρακτηριστικά του μαθητή και τη δράση του.

Ειδικότερα αξιολογούμε:

Τα έργα του (προσχέδια, σημειώσεις, έργα δύο και τριών διαστάσεων) σε καθημερινή βάση αλλά και ως σύνολο.

Τη συμμετοχή, το ενδιαφέρον, την προσπάθεια, τις πρωτοβουλίες του.

Το βαθμό απόκτησης γνώσεων και δεξιοτήτων και γενικότερα την προσληπτική του ικανότητα.

Τις εργασίες, τις συνθετικές εργασίες, τις έρευνες, τις δραστηριότητές του.

Τα αποτελέσματα της επίδοσης του στις γραπτές δοκιμασίες ή στα τεστ.

Έχουμε υπόψη μας ότι το μάθημα προσεγγίζει την Τέχνη τόσο πρακτικά όσο και θεωρητικά και αξιολογούμε την απόδοση του μαθητή και στις δύο αυτές παραμέτρους.

Αξιολογούμε επιλέγοντας ορισμένες από τις πρόσφορες μεθόδους, όπως συζητήσεις, σχόλια, κριτική, ερωτηματολόγια, ολιγόλεπτα γραπτά ή προφορικά τεστ, δημιουργία έργου και ανάλυση έργων τέχνης, ώστε να έχουμε αξιολόγηση έγκυρη και αντικειμενική.

Ενθαρρύνουμε την αυτοαξιολόγηση των παιδιών ως μέρος της δημιουργικής τους πορείας.

Ο εκπαιδευτικός πρέπει ακόμη να αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των μεθόδων διδασκαλίας του, την επίτευξη των στόχων του, την καταλληλότητα των διδακτικών και των εποπτικών υλικών και την εφαρμογή του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών.

5. Εργαστήρια εικαστικών για το Γυμνάσιο.

Το μάθημα της Εικαστικής Αγωγής πρέπει να γίνεται σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο με κατάλληλη υποδομή για τη χρήση ποικίλων υλικών, αποθηκευτικό χώρο, βιβλιοθήκη, δυνατότητα προβολών, συσκότισης και πρόσβασης σε συστήματα πληροφορικής. Όταν δεν υπάρχει μόνιμο εργαστήριο δημιουργούμε συνθήκες εργαστηρίου στις κοινές με τα άλλα μαθήματα αίθουσες μεταφέροντας, στο μέτρο του δυνατού, τα απαραίτητα υλικά και μέσα.

Περιγραφή εργαστηρίου

Το εργαστήριο Εικαστικών πρέπει να έχει ως ελάχιστες προϋποθέσεις:

Ευρυχωρία, καλό φωτισμό, παροχή νερού με κατάλληλη αποχέτευση, σωστό αερισμό του χώρου.

Ράφια, ντουλάπια και ιδιαίτερο αποθηκευτικό χώρο για τη φύλαξη έργων, υλικών και εργαλείων.

Τα απαραίτητα μέσα, για να εξυπηρετούνται οι πολλαπλές ανάγκες εργασίας των παιδιών, όπως μεγάλα τραπέζια για εργασία ατομική ή κατά ομάδες, καβαλέτα, επίπεδες επιφάνειες έκθεσης έργων.

Δυνατότητες προβολής (προβολέα σλάνιτς, οθόνη, κουρτίνες συσκότισης και άλλα) τηλεόραση, βίντεο και μαγνητόφωνο.

Υλικά και εργαλεία ανάλογα με την ηλικία των παιδιών.

Βιβλιοθήκη, αρχείο εποπτικού υλικού και βιντεοθήκη.

Πλήρη ειδικό εξοπλισμό για διάφορα είδη εικαστικών τεχνών με συνθετότερες δυνατότητες και μεγαλύτερες απαιτήσεις.

Δημιουργία επιμέρους εργαστηρίων - γωνιών για τα αντικείμενα που προτείνει το πρόγραμμα σπουδών.

6. Απαιτούμενο διδακτικό υλικό

Βιβλία μαθητή

Ένα βιβλίο μαθητή για τις τάξεις Α', Β' και Γ' του Γυμνασίου, σελίδες 300 ή τρία βιβλία (ένα για κάθε τάξη από 130 σελίδες).

Τετράδια Ασκήσεων

Ένα τετράδιο εργασιών και ασκήσεων μαθητή για τις τάξεις Α', Β' Γ' Γυμνασίου, σελίδες 100 ή τρία τετράδια (ένα για κάθε τάξη από 50 σελίδες).

Βιβλία Καθηγητή

Ένα βιβλίο καθηγητή για τις τάξεις Α', Β' και Γ' του Γυμνασίου, σελίδες 120 περίπου.

Εποπτικό υλικό

Μία σειρά 30-50 διαφανειών που θα συνοδεύει το βιβλίο του καθηγητή.

Μία βιντεοκασέτα διάρκειας 1 ώρας που θα συνοδεύει το βιβλίο του καθηγητή.

Μία σειρά από 30 αφίσες με έργα τέχνης και φυλλάδιο οδηγιών.

Ένα CD - ROM (διαδραστικό εκπαιδευτικό λογισμικό).